

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BİLİM ESERLERİ SERİSİ

Cahit BEĞENÇ

ANADOLU MİTOLOJİSİ

İKİNCİ BASIŞ

DEVLET KİTAPLARI

MİLLÎ EĞİTİM BASİMEVİ — İSTANBUL 1974

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sahife</u>
Türkiye turizminde mitoloji	03
Mitoloji	07
Zeus'un ilahelerle izdivaçları	23
Zeus veya Jüpiter	26
Hera veya Iuno	29
Ares veya Mars	30
Hebe veya Juventas	31
Ilithyie	31
Hephantos veya Vulcanus	31
Metis	32
Athena veya Minerva	33
Themis veya Justitia	36
Hora'lar ve Moira'lar	36
Dike	37
Eunomia	37
Eirene	37
Thaleia	37
Carmo	37
Lato veya Letone	38
Apollon	38
Artemis veya Diana	39
Maia	41
Hermes veya Mercurius	41
Mnemosyne	42
Musa'lar	42
Klio	43
Euterpe	43
Thalia	43
Melpomene	43
Terpsichore	43
Erato	43
Polymnia	44

Demeter vera Ceres	45
Persephone veya Proserpina.	47
Eurynome	47
Gratiae veya Charites..	48
Zeus'un fanilerden olan zevceleri .	48
Alkmene	48
Herakles veya Hercules	49
Semele	51
Dionysos veya Bacchus	51
İo	53
Epapbos	54
Laodamia	54
Sarpedon	54
Elektra	54
Dardanos	55
Europe	55
Minos	55
Rhadamantes	55
Leda	55
Klytemnestro	56
Helene	56
Dioskuroi	56
Meira	57
Kallisto	57
Arkas	57
Antiope	58
Amphion	58
Zethog	58
Danae	58
Perse	59
Hestia	60
Olympos	61
Burçlar Bölgesi veya Zodyak	63
Semboller	65
Kare	66
Kubbe	66
Mağara	66
Şutun	67
Yumurta	68
Başak	68
Üzüm salkımı	68
Nar	68
Fallus Phallos	68

Taş		69
Kocakarı		70
Şifalı oda		71
Yüzük		71
Bal		72
Balarısı		72
Yılan		72
Boğa		73
İnek		74
Midye kabuğa		74
Köpek		75
Baykuş		75
Kartal		75
Yaban domuzu		76
Tapmak		76
Sayılar		76
Su		78
Hava		78

I. TÜRKİYE TURİZMİNDE MİTOLOJİ

Türkiye turizminin en zengin kaynaklarından biri tarih ve arkeolojidir. Arkeolojik eserlerimiz arasında Yunan ve Roma çağlarına ait olanlar önemli yer tutar. Bu eserlerde mitoloji ile ilgili pek çok konular bulunur.

Bugünkü Batı memleketlerinin din, hukuk, ahlâk, dil, estetik, örf, iktisat ve teknik hayatlarında eski Yunan ve Roma medeniyetlerinin, bu arada Yunan ve Roma mitolojilerinin etkisi büyük olmuştur.

Bir ilkçağ kavmi olan Yunanlılar medenî ve kültürel müesseselerini çağdaş Önyasya kavimlerinden ve Mısırlılardan alarak önce bugünkü Türkiye toprakları üzerinde geliştirmişlerdir.

Antik çağların büyük medeniyetleri içinde bugünün Batı medeniyetine en yakın ve en munis medeniyet Mısır medeniyetidir. Din, felsefe ve bilimlerin alanında Batı medeniyetinin kültür temelini Mısır medeniyeti teşkil eder. Milâttan 4000 yıl öncelerden daha evvel, Mısır tapınaklarında Theogonia, kosmogogenesis, anthropogenesis, eschatologia bilinir ve uygulanırdı. Yunanlılar bu gibi şeylerin hepsini Mısırlılardan aldılar. **Mysterion'ların** esrarı olarak kullandılar. Öte yandan, dine **ait** büyük prensipler ve Yahudilikle Hıristiyanlığın esasını teşkil eden kaidelerin büyük bir kısmı

Mısır'dan geldi. Bunları Musa peygamber getirdi. Musa peygamber, Mısır hierophanteslerinin öğrencisi idi. Onların hikmetlerini bilirdi. Bu manevî bilgiler, aynı zamanda, Batı ülkelerine Thebai, Hieropolis Memphis rahiplerinin bilim ve metafizik deposu olan iskenderiye okulu filozofları tarafından getirildi.

Mısır, Batı medeniyetinin dedesidir. Hellen adı verilen Yunanlılar, Sokrates'den evvelki devirlerde yaşamış hakimlerden, yeni Eflatuncu hakimlere kadar, Yunanlıların ileri gelenleri yalnız din ve felsefe değil, diğer ilimleri de öğrenmek için Mısır'a gitmişlerdir. Bunlar, matematik ilimlerin gelişmesine yardım etmişlerdir.

Mısır'ı ziyaret eden meşhur Yunanlıların listesini çıkarmak uzun sürer. Biz, sadece, en tanınmışların, Nil vadisini gezip dolaştıkları eski Yunan müellifleri tarafından doğrulanan Yunanlıların adlarını zikredeceğiz.

Sicilyalı Diodoros'a göre Orpheus, Homeros Mısır'ı ziyaret etmişlerdir. Orpheus, Mısır'da Osiris mysterion (tarikatine) larına intisap etmiştir. Yunanistan'a dönüşünde Mısır'daki örneğe uygun olarak Yunan misterlerini kurmuştur. Homeros, İllias ve Odysseia'daki efsanelerin esasını Mısır'dan getirmiştir.

Atinalı kanun adamı Solon, Mısır rahiplerinden ders aldı. Diogenes, Plutarkhos ve Prokles Diadochos'un yazdıklarına göre Miletos'lu Thaïes Mısır'da seyahat etti. Astronom rahiplerle temaslarda bulundu.

Yunan tarihçisi Herodotos'un yazdığına göre,

Miletos'lu Hekataios Mısır'ı ziyaret etti. Thebai'li rahiplerden Genealogia'ları ve Libya tarihi isimli eserlerinin redaksiyonunu öğrendi.

Plutarkhos, Mısır'a gitti, bütün Mısır tapınaklarını gezdi. İamblikhos şöyle yazıyor: "Pythagoras, Mısır rahiplerine ve kâhinlerine hayran kaldı. Onlardan her şeyi büyük bir dikkatle öğrendi. Rahiplerle beraber yaşadı." Pythagoras, Mısır'da hiç bir dinî merasimi kaçırmadı. Bütün Mısır ülkesini dolaştı. Porphyrios'un yazdığına göre, Pythagoras, Mısırlıların dilini öğrendi. Mısır hiyerogliflerini okudu. Mısır sembollerinin manasını anladı. Mısır felsefesini ve ilimlerini Yunanistan'a Pythagoras getirdi.

Oidipus ve Demokritos, Mısır rahiplerini ve astronomlarını sık sık ziyaret ettiler. Sicilyalı Diodoros'un bildirdiğine göre, Abdera'lı Demokritos Mısır'da beş yıl oturmuştur. Abderalı Hekataios, Mısır kralı Ptolemaios Soter'in sarayında yaşamış, "Aegyptika" adlı eserini orada yazmıştır. Bu eserden son parçalar elimizdedir.

Hellas'ın en ünlü filozofu olan Eflatun geometri ve teoloji öğrenmek için Mısır'a gitmiştir. Heliopolis'de oturmuştur. Strabon, ondan dört yüz yıl sonra Mısır'a gittiği zaman Eflatun'un oturmuş olduğu evi ziyaret etmiştir.

Astrolojiyi Mısır'dan Yunanistan'a getiren Knidos'lu Eudoxos Mısır rahipleriyle aylarca kalmıştır. Plutarkhos'a göre, Mısır'ın Memphis şehrinde Koniphis adında bir rahipten ders almıştır.

Tarihinin ikinci cildini tamamen Mısır'a tahsis eden Herodotos, Memphis'te, Heliopolis'te,

Panopolis'te ve Thebai'de ikamet ederek rahiplerle birçok münasebetlerde bulunmuştur.

Plutarkhos Mısır'ı ziyaret etti. Mısır'da İsis ve Osiris mysterion'larına katıldı. Onlar hakkında meşhur bir eser yazdı.

Mısır'ı ziyaret eden, oradan pek çok şeyler getiren eski Yunanlılar'dan bazılarını daha zikredelim: Musaios, Melampos, Daidalos, Lykurgos, Parmenides, Arkhimedes, Horapollon, Stobaios, Aristogoras, Empedokles ve ötekiler.

İskenderiye okulunun yeni Eflatuncularını sıralayarak zinciri tamamlayalım: Ammonios, Sakkas. Plotinos, Porphyrios, Proklos, Iamblikhos. Bunlar eski hikmet ile Orta Çağ, Rönesans ve Modern Hermétisme'ler arasında birleştirme hattıdır.

Eski Mısırlılarla eski Önasya kavimleri arasındaki medenî ve kültürel münasebetler ayrı bir konudur. Yalnız gerçek şudur. Mısırlılar, eski önasya kavimlerinden çok şey almışlar, fakat onlara az şey vermişlerdir. Çünkü, Önasya'da yaşayan kavimlerden bir çoğu medeniyet bakımından Mısırlılara takaddüm etmişlerdir. Sümerler Hititler bu kavimlendendir.

Bugünkü Türkiye topraklarında bulunan arkeolojik eserlerde yer alan mitoloji hikâyelerinin asılları önasya kavimlerinin mitolojilerinde ve kültür hayatlarında mevcuttur.

II. MITOLOJİ

Önasya kavimlerinden Mısır'a, Mısır'dan eski Yunan'a geçen bir geleneğe göre, bilimler sekiz disipline ayrılır:

1. Theos, ilâh ilmi
2. Kosmos, âlem ilmi
3. Mythos, mit ilmi
4. Physis, tabiat ilmi
5. Bios, hayat ilmi
6. Astron, yıldız ilmi
7. Geo (Gaia), arz ilmi
8. Anthropos, insan ilmi

Bu sekiz konudan her biri şu dört koşula göre çekilir:

1. logos, söz.
2. nomos, kanun.
3. genos, soy.
4. Sophia, hikmet.

Mitoloji, mythos ve logos kelimelerinden yapılmıştır. Mitoloji, mitlerin sözle anlatılması bilimidir, içinde ilâh, ilahe ve ilahî kahramanlar bulunan hikâyelere mit denir. Mitoloji, theos ile doğrudan doğruya ilgilidir.

Mitoloji, eski çağların çok ilâhlı kavimleri tarafından tapılan ulûhiyetlerin masal şeklindeki tarihidir.

Putâ tapıcılığın iki sebebi vardır. Biri bilmezlik, biri de eski kutsal geleneklerin unutulmasıdır. Öncü kavimleriyle Mısırlılar, Yunanlılar ve Romalıları güneşi, ayı, yıldızları, gökyüzünde ışıldayan ne varsa yeryüzünde ne mevcutsa havayı, suyu, toprağı, ateşi ilâhlaştırdılar. İlâh olarak bir sürü »artıklar kabul ettiler. Kendi âlemlerinde geçen bütün olayları o olağanüstü yaratıklara atıf ve isnat ettiler. Maddeler her kısımlarıyla canlandı,

kişileşti. Maddeyi meydana getiren elementler, düşünce ve hayat kazandı.

Gökyüzü, bizi çepçevre kuşatan geniş boşluk ilâhların ülkesi oldu. Havaya, bu esirî seyyale, rakik görünen, varolanın hepsini yaşatan ışıklı göğe hava ve esîre Zeus veya Jupiter adı verildi, iyilik veren, sıcağı ile yaratılmış olan eşyayı üreten güneş bir Osiris, bir Belus, bir Apollon oldu. Her memleketin, her şehrin kendi mahallî ve koruyucu ilâhları vardı. Evvel zaman insanları, bu ilâhları ocağın köşesine, bahçelerin içine, nehirlerin kıyısına, ormanlara yerleştirdiler.

Hissedilen şiddetli heyecanlar ilâhileştirildi. Tabiatın kötü temayülleri, çapul, hırsızlık, yalan, kin gibi duygular için tapınaklar yapıldı. Muharipler için, memleketlerini faydalı sanatlarla donatanlar için veya memleketi işlediği cinayetlerle dehşete düşürenler için mabetler kuruldu. Çobanlar satyre'lere, faune'lara, sylvain'lere döndürüldü. Bunlar ormanları korurlar, sürüleri gözetirlerdi. Çoban kızları nymphe'lere tebdil edildi. Nymphe'ler, mağaralara gizlenirler, ormanların ağaçlarını korurlar, suların altında billur saraylarda otururlardı. Balıkçılar, dalgalar içine batan, nehirlerin kıyısında biten böğürtlenler içinde yatan Triton'lara çevrildi. Süvariler, yarısı insan yarısı at olan kentauros'lar haline getirildi.

İlâhların ve ilahelerin bu benzetilişi bütün kavimlerde hep birden vuku bulmadı. Tabiatı inceleme ilminin aşkına kapılan bazı kimseler, âlemin fizikî olaylarına kendilerini kaptırdılar. Güneşin, ayın ve yıldızların doğup batması, mevsim-

lerin devri olarak gelişi, atmosferin değişiklikleri, bazı nehirlerin düzenli bir şekilde alçalıp yükselmesi, hilkatin tezahürleri, o insanların kalbinde dinî inançların ihtiyaç ve zarureti uyandırdı. Bu olayların kendiliğinden cereyan ettiklerini sandılar. Bunları, tabiatüstü varlıklar yaptılar.

Bu insanların yüksek zekâları ve bilgileri faydalı keşifler yapmalarını gerektiriyordu. Yaşayışlarını ıslah ettikleri için yabanî kavimlerin saygısını kazandılar. Kendi tasavvur ettikleri veya başka memleketlerden alıp getirdikleri inançları yabanî insanlarına kabul ettirdiler. Fakat bu inançları onlara kolayca ilhanı etmek için, onların hayallerini, resimlerle, şekillerle, kinayelerle, emblemlerle, masallarla işlemek gerekiyordu.

Sonradan, doğan sosyetelerin kanun koyucuların imdadına şiir yetişti. Şiir, iptidaî hikâyeleri mübalağalandırdı. Bunlara acaip haller ve şartlar ekledi.

Heykeltraşlar, şairlerin fikirlerini taş ve mermerle işledi. Sonra müşrik rahipler, tapınaklara halkın dolduğunu görerek ilâh ve ilaheleri bin bir acaip ve korkunç mesnetlerle donattılar. Onlara taptılar.

Bu inançların ve hurafelerin ilk göründükleri yer Sümer ülkesidir. Oradan Mısır'a, Fenike'ye geçmiştir. Mısırlılar kayıkçı, balıkçı bir kavimdir. Nil vadisinde oturlardı. Kendilerini balıkçılığa ve avcılığa vermiş çoban insanlardı.

Mısırlıların dini, güneşe, aya, yıldızlara ve tabiatın basit unsurlarına ait bir kültü. Sonradan bu dine çobanlık ve çiftçilikte işe yarayan hayvan-

lara ait ibadetler karıştı: çiftçiler için en faydalı olan öküz, sürüleri muhafaza eden köpeğe, gergedanların ve farelerin düşmanı olan kediye tapmaya başladılar. En sonunda, Lotus gibi meyvası besleyici, kurtarıcı bitkilere ibadet edilir oldu.

Hurafeler Mısır'dan Yunanistan'a geçti. Bu hurafeleri Fenikeli bir koloni getirdi. Yunanistan, o zaman, hemen hemen ıssız bir yerd. Yunanistan'da yalnız fakir insanlar otururdu. Bunlar, şurada burada dağınık bir halde yaşarlardı. Bu küçük kavimler, ağaçların kozalaklarını, yaban bitkilerinin meyvalarını yerlerdi. Yunanlılar uçarlı insanlardı. Şaşılacak hikâyelerden hoşlanırlardı. Onun için, Fenikelilerin Mısır'dan getirdikleri inançları istekle kabul ettiler. Herodotos şöyle yazar: "...Bu yabancılar Yunanistan'a gelmeden önce Yunanlılar birçok ilâhlara kurbanlar keserlerdi. Fakat bu ilâhların hiç birine şu veya bu ismi vermezlerdi. Çünkü Yunanlılar bu ilâhların adlarını bilmezlerdi. Onlar genel olarak ilâh der, çıkarlardı. Çok sonradan, ilâhların isimleri Mısır'dan getirilince bu ilâhların isimlerini öğrendiler.¹

Yunanlılar, çok ilâhlı kültlerin kusurlarını da kabullendiler. Göğü, yeri ve cehennemi ilâhlarla doldurdular: insanlara, hayvanlara, bitkilere, su kaynaklarına, yıldızlara, Tartaros ülkesi denen cehennem ülkesindeki ruhlara, ulûhiyet izafe ettiler. Bu mitolojik buluşları süslemek için şiirden faydalandılar. Şafak, gül parmağı ile zamanı uyandıran genç bir ilâh tanrıça oldu. Güneş, insanı hayran bırakan, şaşaalı arabasını süren, her akşam ateşini okyanusun dalgalarına gömen Apollon oldu.

Ay, solgun benizli Phoibe, başında hilâl, tatlı ışıklarıyla gökyüzünü doldururdu. Şırıltılarla akan sular Nymhé'lerdi. Bunlar kaynakların kıyısında ah çeke çeke ağlar inlerlerdi. Havanın hareketi Nnymp-hé'lerin uçuşu oldu. Alâimisema veya gökkuşağı, îris'in şalı oldu. Junun'un müjdecisi sayıldı. Ses bile, kayalara çarpıp dönünce ah vah eden Echo adındaki Nymphe yapıldı. Böylece, her şeye can atfedildi.

Romalılar, Yunanlıların hurafelerini çoğalttılar. Her yana yaydılar. Bütün memleketlerde ne kadar ilâh varsa hepsini topladılar. Capitolium'un karşısında Panthe tapınağını kurdular. Bu mabette dokuz binden fazla ilâh vardı. Bunlar arasında her evin kapısını bekleyenler, çayırlarda yetişen her otun çayırın canına sahip olan, buğdayı bitiren, olgunlaştıran, her çiçeği açtıran ilâhlar vardı.

Yunanlılar ve Romalılar ilâhları üçe ayırırlardı :

Birincisi : Olympos ve gök ilâhları, yer ilâhları, deniz ilâhları, cehennem ilâhları.

İkincisi : Kinayeli ilâhlar

Üçüncüsü : Yarı ilâhlar, kahramanlar.

Mitolojik hikâyelere göre ilâhların en eskisi Khaos'dur. Khaos, başlangıcı olmayan bir mabuttur, öbür ilâhların da hepsi ebedîdir, ölümsüzdür. Fakat başlangıçları vardır. Khaos'un başlangıcı yok, fakat sonu vardır. Khaos, hilkatle birlikte helak olur gider.

Khaos'un bir oğlu vardı, adına Destin (Ta-

lih, Kader) denirdi. Çok kudretlidir. Öbür bütün ilâhlar bu ilâha itaat ederlerdi, insanların mukadderatı bunun elinde idi. Destin, (Talih, Kader) âmâ bir ihtiyar adam olarak tasvir edilirdi. Kendi kaderini kendi de bilmezdi. Talih veya Tesadüf, kör olduğu gibi, sağırdı da. ilâhların ve insanların yalvarıp yakarmalarını duymaz, onlara acımazdı. Talih veya Tesadüf denen bu ilâhın ayakları altında yer yuvarı vardı. Elllerinde cenazelerin küllerini koydukları bir kavanoz tutardı. Bu kavanozun içinde insanların kaderi dolu idi. Bu ilâh, bir zincire bağlı, demir çivilerle kirpi gibi dikilmiş bir tekerlek şeklinde tasvir edilirdi. Bu, onun hiç değişmez halini temsil ederdi. Üç ecel perisi tunç bir levhaya yazılmış (Levh-i Mahfuz) yazıların sorumlusu idi. Ecel perilerinden biri emir verirdi, ikinci ecel perisi bu emirleri tunç levhalar üzerine demir kalemle yazardı. Üçüncü ecel perisi insanların kaderini eğirerek (çilelerini doldurarak) verilen emirleri yerine getirirdi. Talih, Tesadüf veya Kader denen bu ilâhın yıldızlı bir tacı, demirden bir asası vardı. Demir asa, onun bükülmez ve hâkim kudretinin timsali idi.

Khaos, atıl bir kitle idi. Şekilsiz, kaba saba idi. Birbirine uymayan unsurların, birbirleriyle birleşmemiş elemanların bir topluluğundan başka bir şey değildi. Bütün bu unsurlar birbirlerinin düşmanı idi. Sıcakla soğuk, kurakla nem, muntazam olmayan bir şekilde bir araya gelmişlerdi. Yumuşak ve katı cisimler, ağır ve hafif cisimler birbirleriyle amansız bir savaş halindeydiler.

Nihayet bir dev, bu düzensizliğe bir son verdi. Yeri gökten ayırdı. Suyu karadan ayırdı. En

sal havayı en karışık havadan ayırdı. Bu mücadeleye son verdi. Khaos'u düzenledi. Her unsuru yerli yerine koyarak, unsurlar arasında değişmez ahenkte kanunlar koydu. En saf ve temiz ateş göklerin en yüksek bölgelerini kapladı. Hafiflikte ateşten sonra gelen hava ateşten sonra geldi. Bulutlar, sisler, rüzgârlar ve yıldırımlar, gökyüzüne kondu. Arkasından güneş, ay ve yıldızlar asıldı. Bunların hepsi birden semayı (göğü) meydana getirdi. Gök-vüzü, ilâhların oturdukları yer kabul edildi. Arzın üzerine toprak indi. Bütün kalın, bütün hafif cisimler arzla birlikte indi. Arkasından su düştü. Su toprağın üzerine saçıldı. Yerin içine girdi. Üzerini bir kuşak gibi deniz kapladı. Arz o zaman çıplaktı, kuraktı. Bilinmeyen ilâhın sesiyle arzın kaskatı yüzü birdenbire canlandı. Kırklar düleşti. Vadiler alçaldı. Tepeler yapraklarla donandı. Dağlar yükseldi. Dağların başları kardan taçlarla bezendi. Dağların böğründen sular fışkırdı. Ovalara ve meralara bereket saçıldı. Ovalar çiçeklerle, meyvalarla bezendi. Suların içi balıkla doldu. Yeryüzünde yaban hayvanları peyda oldu. Havada kuşlar görüldü.

Bu olağanüstü olaylardan sonra meçhul ilâh **kay** boldu. Artık görünmez hale geldi. Khaos, hilkatle birlikte kayboldu. Gök (Uranos) ve Yer (Gaia), büyük birer ilâh olup kaldılar. Gök ile **Yer** evlendi. Bu izdivaçtan birçok erkek ve dişi yaratıklar doğdu. Bunların hepsi de Gök ile Yer'in ulûhiyetlerine katıldılar.

Birinci sırada Saturne (Kronos), Ocean (Okeanos). Kybele (Rhea) ve Nuit (Nyx = Gece)

gelir. Gece, piç bir kızdı. Baykuşlarla oynayırdı. Annesi onu kalın karanlıklarla örtbas etmeye çalışır. Bu kız, Akhéron (cehennemde akan Gayya nehri) ile evlendi. Bunlardan Furies (Cehennem zebanileri), Songes (Korkulu rüyalar), Discorde (Nifak ilâhı) Azrail (ölüm meleği) ve Ecel perileri dünyaya geldi.

İkinci sırada, Tepegözler (Cyclopse'ler) gelir. Bunlar tek gözlüdür, tepegözdür. Tek gözleri, alınlarının ortasındadır. Parıl parıl yanar, fırın gibi yakar. Sonra, dört büyük Titan gelir. Titanların vahşi bir kibir ve gururları vardır. Sonra Hekatonkheir'ler, (Centiments'ler) gelir. Centimanes'lerin vücutlarının etrafında yüz tane kolları, omuzlarının üzerinde elli tane başları vardır. Coelus, onların çirkinliklerinden korkar. Onları yer altındaki mağaralarda zincire vurarak hapseder.

Coelus ile Tellus'un oğulları evlenirler: Saturne'ün üç kızı olur: Hestia - Vesta, Ceres, Juno. Üç de oğlu olur: Plüton, Neptün, Jüpiter (Zeus).

Océan ile Tethys'in birleşmesinden nehirlerle üç bin kız doğar.

Mitoloji bize, bundan sonra dünyanın dört çağını anlatır. Bu çağlar, beşerî jenerasyonların gittikçe artan dağılışlarının kinaî hikayesinden başka bir şey değildir, ilâhlar, önce Altın Çağı soyunu meydana getirirler. Bu insanlar Saturne tarafından idare edilir, ilâhlar gibi hayat sürerler. Gönüllerinde gam kasavet yoktur. Acı, ıstırap, sıkıntı, üzüntü nedir bilmezler. Ne kışın soğundan, ne yazın sığıcağından etki duymazlar. Mevsimleri hep ilkbahardır. Arz, Zéphyres'lerin ılık

nefesleriyle tatlı tatlı okşanır. Altın Çağı'nda bütün meyvalar, bütün çiçekler, bütün ürünler zahmet çekilmeden, kendiliğinden hâsıl olur. Süt ve nektar ırmakları akar. Meşe yapraklarından ballar damlaşır. Altın Çağı'nda savaş olmaz. Hastalık olmaz. İhtiyarlık olmaz. İnsanlar, ömürleri boyunca şevkli ve hararetli bir hayat sürerler. Ömürlerinin sonunda adeta uyur gibi ölür giderler. O Altın Çağı insanların soyu söndü. Yerin dibine garkoldu. Bu kavimden iyi cinler hâsıl oldu. Bu cinler ölüleri korurlar.

Altın Çağı'nı tasvir eden ressamlar, bu çağı bir zeytin dalına yaslanmış genç bir kadın olarak tasvir ederler. Genç kadının altın bukleli saçları omuzlarına dökülmüştür. Kolunu bir meyva ve çiçek sepetine dayamıştır.

Olympos ilâhları ikinci bir çağ meydana getirdiler. Bu çağa Gümüş Çağı denir. İnsanlar, bu çağda kışın soğğundan, yazın sıcağından ıstırap duymaya başladılar. Toprağı kar ve buz kapladı.

Üzerindeböğürtlenler, dikenler, zararlı bitkiler bitti. Toprak üzerinde ekim dikim yapılma ihtiyacı hâsıl oldu. Toprağı sürmek için sapan icat edildi. Mevsimlerin kararsızlığından dolayı yer altına tohum, çekirdek saklanır oldu. Kayaların oyuklarına, ağaçların kovuklarına sığınaklar yapıldı. İnsanların ömrü kısaldı. Artık çocukluk devreleri ancak yüzyıl sürüyordu. Gençlik devresinde bir müddet daha ıstırap çekiliyordu. İnsanlar ilâhlara kurban kesmesini öğrenmişlerdi. İlâhlar ilâhı Jüpiter (Zeus) Altın Çağ insanları gibi bu Gümüş Çağı insanlarını da dağıttı.

Gümüş Çağı, Altın Çağını temsil eden genç kайдından daha az güzel bir genç kadın tarafından temsil edilir. Bu genç kadının beyaz bir elbisesi vardır. Gümüş işlemelidir. Başında beyaz çiçeklerle süslenmiş bir taç vardır. Bu genç kadın bir kulübenin kapısına oturmuştur. Bir elinde buğday başakları tutar. Bir elini bir sapanın kulpuna dayamıştır.

Jüpiter, üçüncü bir ırk yaratmıştır: Tunç Irkı. Bu ırkın insanları güçlü kuvvetli kimselerdi. İri cüsseli, gözlerini daldan budaktan sakınmaz, savaşı insanlardı. Tunçtan yapılmış silâhları vardı. Evleri tunçtandı. Tunçtan başka şey kullanmazlardı. Bu adamlar kudretleriyle birlikte yıkıldılar, çöktüler, cehennemlere göçtüler. Bu çağa Tunç Çağı denir.

Tunç Çağı, süslü, cesur, tunç başlıklı, eli tunç muştalı bir kadın tarafından temsil edilirdi.

Tunç Çağı'ndan sonra Demir Çağı başlar. Demir Çağı'nda dünyayı cinayetler sarar. Herkes adaletten, iyi niyetten uzaklaşırlar. Demir Çağı'nda kabalık, cinayet, şiddet, servet iştiağı alır yürür. Tarlalar otlarla dolar. Denizlerde keşifler yapılmak üzere gemiler inşa edilir. Dağların altından altın ve gümüş çıkarmak için dağların dibi delinir. Kardeşler, ahabplar arasında anlaşma ve ahenk kalmaz. Oğul babaya saygı göstermez. Jupiter (Zeus), bu inançtan yoksun kavmi cezalandırmak için bir tufan verir, hepsini sularla boğar.

Demir devrini bir kadın temsil eder. Bu kadının bakışları vahşidir. Bu kadın savaşçı bir kadındır. Ayaklarında savaş süsleri bulunur.

Şair Hesiodos, Demir Irkı'ndan sonra gelen başka bir ırk daha vardır der. Bu ırk, Kahramanlar Irkıdır. Kahramanlar ırkı her yeri kanlara boyamıştır. İlâh Jupiter (Zeus) onlara, öbür insanlardan ayrı bir oturma ve yaşama yeri göstermiştir. Bu kahramanlar, definelerle dolu adalarda otururlardı. O adalar, yılda üç defa, taze çiçekler, taze meyvalarla donanırdı.

Artık, bol rızık verici, bereket bahşedici ilâhlar çağı başlar. Erkekle kadının menşeyini hikâye eden masallar söylenir:

Dört Titan'dan biri olan Japet, Okeanos'un kızlarından biriyle evlenir. İki oğlu olur. Bunlardan birinin adı Prométheus'dur, öbürünün adı Epimétheus'dur. Prometheus dindardır, basiret sahibidir, ileriye görür. Epimétheus ise uzağı görmez, budala bir şeydir. Prometheus, eline biraz balçık alır, balçığa insan şekli verir. Bu bir cansız şekildir. Minerva (Athena) bu güzel esere hayran kalır. Prometheus'u gök'e çıkarır. Prometheus, gök yüzünde her şeye can veren şeyin ateş olduğunu görür. Bu ateşten bir parça çalar, şeytan-tersi adı verilen ağacın gövdesine saklar. Ağacın özü yavaş yavaş yanar. Prometheus, onu yer yüzüne indirir. Çamurdan yaptığı eserini canlandırır. Can verdiği insana tavşanın korkaklığını, tilkinin kurnazlığını, tavus kuşunun gururunu, kaplanın vahşiliğini, arslanın gücünü verir.

Bu, Hazreti Musa tarafından anlatılan ilk insanın hikâyesidir: "Allah insana balçıktan şekil verdi. Ona kendi ilâhî ruhunu verdi, insanı sureti Hak üzere halk etti."

Paganların, yani çok ilâhlı dinlere bağlı olan insanların yaptıkları insan ise, hayvan suretinde idi.

Bununla beraber, Jupiter (Zeus), Prometheus'un yaptığı hırsızlıktan dolayı ona kızdı. Oğlu olan ve ateşin ilâhı Vulcain'e balçıktan bir kadın şekli yapmasını emretti. Kadının putu, Vulcain'in elinden çıkar çıkmaz bütün ilâhlar ona hediyeler getirmek için koşuştular. O kadına Pandora adı verildi. Vénus o kadına güzellik bahşetti. Mercurius (Hermes) güzel söz söyleme ilmi verdi. Minerve (Athena) gümüş eşarplı beyaz bir urba giydirdi. Saçlarına çiçekten haleler taktı. O güzel kadını bir altın taht üzerine oturttu.

Jupiter (Zeus) o kadına, esrarengiz bir kutu verdi, o kutuyu Prometheus'a götürmesini söyledi. Bu kutunun içinde bütün kötülükler vardı. Prometheus, bu kutuyu bir tuzak sandı. Ne Pandora'yı, ne de elindeki kutuyu kabul etti. Fakat Prometheus'un kardeşi olan Epimétheus bu genç kızın cazibesine kapıldı. Onunla evlendi. Uğursuz kutuyu bilmeden açtı. Kutudaki bütün kötülükler çıkıp ortalığa yayıldı. Dünyayı kötülükler sardı. Epimetheus kutunun kapağını hemen kapattı. Kutunun içinde biraz ümit kalmıştı. İşte, insanlarda kalan son ümit odur.

Pandora'nın hikâyesi, ilk kadın olan Havva anamızın meydana gelişinin şekil değiştirmiş bir halidir.

Jupiter bu hale de kızdı. Prometheus'u, Kafkas dağının başında bir kayaya bağladı. Bir kartal geldi, Prometheus'un ciğerlerini yedi.. Fakat ciğerler

tekrar büyüdü. Aradan otuz yıl geçer. Herkül (Herakles) gelir, kartalı vurarak Prometheus'u o korkunç eziyetten kurtarır.

Prometheus, Titan'lardan biridir. Kafkas dağlarında ormanların içine kaçtı. Ormandaki av kuşlarının arasında tasalı tasalı yaşadı.

Prometheus, İskitler ülkesinde ilk demirci idi.

Coelus ve Uranus (Gök), Tellus veya Titéa (Yer), denizleri, ormanları, havayı dolduran bir sürü ilâhların soyundan gelirler. Coelus (Gök ilâh) çocuklarının çokluğundan, Cyclops'ların biçimsizliklerinden, Centimanes'lerin vahşiliğinden, Titans'ların olağanüstü kuvvetinden korktu, onları zincire vurdu, ışıktan gizledi, karanlık uçurumlara attı, yer altının derinliklerinde oturan karanlık ilâhının muhafazasına tevdi etti.

Saturnus (Khronos), Titan'lardan biridir. Babası onu korudu. Anası Tellus (Arz, Yer) çocuklarının çirkinliğine, huylarının kötülüğüne rağmen bütün evlâtlarını severdi. Onları korumak ve kurtarmak isterdi. Saturnus (Khronos) ü getirtti. Babasına isyan ettirmek için teşviklerde bulundu. Ona, kendi göğsünden çıkardığı demirden yapılmış bir tırpan verdi. Bu bir silâhtı. Saturnus, babasını bu tırpanla vurdu. Vurduğu yerden kan çıktı. Kan damlaları yeryüzüne düştü. Bu damlalardan Geantslar, orman Nympehs'leri (perileri), daha sonra Furies'ler meydana geldi.

Zindandakiler serbest bırakıldılar. Zindandan çıkanlar babalarının mirası için mücadeleye başladılar. Evlâtların en büyüğü olan Titan, baba-

sının bütün kuvvet ve kudretine sahip olması gerekiyordu. Fakat anasının yalvarması üzerine Saturnus (Khronos) lehine tahttan feragat etti. Şu şartla ki, kendinden başka diğer bütün erkek evlâtları yiyecekti. Çünkü Destin (Kader) in değişmeyen emirleri bu idi. Bir gün gelecek, Saturnus da kendi oğullarından biri tarafından tahttan indirilecekti.

Saturnus (Khronos), babasından kurtulduktan sonra kız kardeşi Cybèle (Cybela) ile evlendi. On-
dan dünyaya gelen çocuklarını yutmaya başladı. Cybèle, dev kocasından üç çocuğunu korudu: Bunlar Jupiter (Zeus), Neptunus (Poseidon) ve Plut (Hades) idi. Doğan çocuklarının yerine kocasına kundağa sarılı kaya parçalarını yutturmuştu. Fakat birkaç yıl sonra, Titan bu hileyi öğrenerek babasına saldırdı. Onu dar bir zindana soktu. Saturnu-oğlu Jupiter (Zeus) tarafından kurtarıldı. Fakat oğlunun bu iyiliğini unuttu, oğluna kötülük yapmaya başladı. Jupiter, anasının teşviki ile babasına karşı isyan etti. Onu tahtından indirdi.

- Yaşlı Saturnus, italya'ya sürgün edildi. Janus'un hükümdarlık ettiği bir eyalete gitti. Kralını sarayında iyi kabul gördü. Kral Janus, onunla ülkesini paylaştı. Saturnus'un gizlendiği ülkeye Latium adı verildi. Latince Laterre gizlenmek demektir. Saturnus, henüz vahşî olan kavimleri medenileştirmeye çalıştı. Onlara kanunları ve toprağın işlenmesini öğretti. Memleketi tatlılık ve adaletle idare etti. İşte, Saturnus'un hükümdarlık ettiği çağa Altın Çağı denir.

Kral Janus, Saturnus'a yaptığı iyiliğin mükâfatını gördü. Saturnus onu ilâhlaştırdı. Ona geç-

mişin bütün bilgisini bahşetti. Romalılar, Janus'u iki yüzlü olarak tasvir ederler. Bir yüzü geçmişe dönüktür, bir yüzü geleceğe. Roma'da Janus için bir tapınak yapıldı. Bu tapınak barış zamanlarında da kapalı durur, savaş zamanlarında açılırdı.

Saturnus, sürgündeki günlerini tamamladıktan sonra göğe uruç etti (çıktı). Saturnus, zamanın düzgün işlemesini, mevsimlerin muntazam gelip geçmesini sağlıyordu. Saturnus'a zaman ilâhı gözüyle bakılır. Yunanlılar Saturnus'a Khronos derlerdi. Manası Zaman demektir.

Saturnus'a isnat olunan olayların çoğu kinayeli-dir. Zaman, hâsıl ettiği her şeyi yer, yutar. Saturnus da meydana getirdiği çocuklarını yer yutar. Saturnus'un ayaklarının altında bir timsah bulunduğ u halde (Timsah, yiyip yutuculuğun timsalidir) tasvir edilirdi. Elinde keskin bir tırpan vardır. Çünkü, «zaman», bütün varlıkları tırpandan geçirir, saatler, zamanın parçalarıdır. Saturnus, elinde bir kum saati tutar. Evvel zaman insanları zamanı kum saati ile ölçerlerdi. Zaman hızlıdır. Onun için Saturnus'un kanatları vardır. Zaman dünya kadar eski ve ihtiyardır. Saturnus da yılların yükü altında kamburlaşmış bir ihtiyar şeklinde tasvir edilir.

Saturnus'un rahipleri başı açık gezerlerdi.

Bütün putperest kavimlerde Saturnus tapınakları vardı. Fakat bu ilâhın kültü başlıca Romalılarda yaygındı. Romalılar, Saturnelles şenlikleri yaparlardı. Bu şenlikler 16 martta başlardı. Üç gün sürerdi. Bugünkü Avrupalıların karnaval şenlikleri o bayramlardan kalmadır. Saturnelles

şenlikleri devam ederken zevk ve safa âlemleri yapıldı. Bir müddet için hiç bir ciddî iş görülmezdi. Mahkemeler tatil edilirdi. Okullar kapanırdı. Halk şehirden çıkar, Aventin dağı üzerinde çılgınca eğlenirlerdi. Birbirlerine hediyeler gönderirlerdi. Bu münasebetle mükellef ziyafetler verilirdi. Efendilerle, köleleri eşit olurdu. Bu, Altın Çağı'ndaki eşitliğin bir hatırası idi.

Gladyatör şenlikleri yapıldı. Gladyatör oyunlarında dökülen insan kanı, Saturnus'u kutlamak içindir. Kartacalılar Saturnus'a insan kurban ederlerdi. Bilhassa genç çocukları kurban ederlerdi.

Titan, kardeşi Saturnus tarafından Tartare denen cehennemin içine atıldı. Onun oğulları olan Titanlar dağları ve kayaları kaldırıp atarak zindanın kapısını kırdılar. Olympos dağına tırmandılar. Savaş uzun sürdü. Çok kanlı oldu. Zaferi Titanlar kazandı. Vulcain ile Tepegözler (Cyclops'lar) Etna dağının fırınlarında döğülüp hazırlanmış korkunç silâhlar getirdiler. Getirilen silâhlardan Jupiter (Zeus) yıldırımı, Neptunus üç parmaklı çatal demiri, Plüton da miğferi kullandılar. Asiler yıldırımı tutuldular. Ölümcül olarak yeraltının uçurumlarına doğru yuvarlanıp gittiler.

Bunlardan yalnız Atlas kaçtı, kurtuldu. Fakat Jupiter yıldırımı attı. Titan taş kesildi. Ayaklan Akdeniz boyunca uzandı, yattı. Başı bulutların içinde gömüldü kaldı. Atlas, ceza olarak gökyüzünü kıyamete kadar omuzlarında taşıyacaktır.

Masaldaki birçok kişiler gibi Atlas'ın hikâyesi de kinayeli bir hikâyedir. Afrika'daki Atlas dağları

Akdeniz kıyılarına yakınken, Afrika'nın bu kesiminde bir kral vardı. Yıldızlar ilmine meraklı idi. Dağların başında bir rasathane kurdu. Yediyarlar adı verilen Ülker veya Süreyya yıldızını keşfetti. Çünkü bu yıldız gemicilere havaların iyi gideceğini haber verir.

Atlas, astronominin unsurlarını Mısırlılara bırakarak onlardan ilâh unvanını aldı. Sevddiği dağın adı Atlas oldu. Bu ilmi Hercules (Herakles)'e öğretti. Hercules (Herakles) bu ilmi Yunanistan'a götürdü.

ZEUS veya JÜPİTER'İN İLAHELERLE İZDİVACI

Zeus'un izdivaç ettiği ilaheler dokuz tanedir. Adları şunlardır:

1. Hera.

Hera'dan çocukları: 1. Ares

2. Hebe

3. îlithie

4. Hephaistos

2. Metis.

Metis'ten doğan çocuğu: 1. Pallas Athena.

3. Themis.

Themis'ten olan çocuklar: 1. Heures.

Horai (Horalar)

2. Mories.

Moirai (Moiralar)

- Hora'lardan olan çocuklar: 1. Dike
2. Eunomia
3. İrene

- Moiralardan olan çocuklar: 1. Klotho
2. Lakheisis
3. Atropos

4. Leto.

- Leto'dan olan çocukları: 1. Apollon
2. Artemis.

5. Maia.

- Maia'dan olan çocuğu: 1. Hermes

6. Menemosyne.

- Mnemosyne'den olan çocukları: Musa'lar
Musalardan olan çocuklar:

1. Klio
2. Euterpe
3. Thalia
4. Melpomene
5. Terpsichore
6. Erato
7. Polymnia
8. Urania
9. Kalliope

7. Dione.

- Dione'den olan çocuğu: 1. Aphrodite.

8. Demeter.

- Demeter'den olan çocuğu: 1. Persephone.

9. Eurynome.

- Eurynome'den olan çocuğu: Kharites.

Kharites'lerden olan çocuk-
ları:

1. Euphrosync
2. Thalia
3. Aglae

Zeus veya Jüpiter'in kadınlarla olan ızdivaç-
lan:

Zeus'un ızdivaç ettiği kadınlar on iki tanedir.
Adları şunlardır:

1. Alkmene.

Alkmene'den olan çocuğu: 1. Herakles

2. Semélé

Semélé'den olan çocuğu: 1. Dionysos.

3. İo

İo'dan olan çocuğu: 1. Epaphos.

4. Laodamia.

Laodamia'dan olan çocuğu: 1. Sarpedon.

5. Elektra.

Elektra'dan olan çocuğu: 1. Dardanos.

6. Europe.

Europe'den olan çocukları: 1. Minos
2. Rhadamante

7. Leda.

Leda'dan olan çocukları: : 1. Hélène
2. Klytemnestra
3. Dioscuros'lar

Dioscuros'lardan olan çocuk-
ları:

1. Kastor
2. Pollu

8. Egina

Egina'dan olan çocuğu: 1. Eakos

9. Mera.

- Mera'dan olan çocuğu: i. Lokros
10. Kallisto.
Kallisto'dan olan çocuğu: i. Arkas.
11. Antiope.
Antiope'deri olan çocukları: i. Amphion
2. Zethos
12. Danaé.
Danaé'den olan çocuğu: i. Perseus

ON İKİ OLYMPOS İLÂHINDAN BİRİ OLAN
İLÂHLAR İLÂHI ZEUS veya JUPİTER

1. Krohos (zaman) ilâhı ile Kybele (Anadolu nun yerli ve Büyük Ana'sı ilâhlar anası Kybele) Kubala, (Hititlerin Kubaba dedikleri doğurganlık mabudesi) nin oğludur.
2. Zeus adı Sanskritçe de Diaus'dur. Devas kökünden yapılmıştır. Türkçesi (dev) dir. Latincesi "dies" dir.
3. Zeus veya dies sözleri gök ışığı, gökyüzündeki nur anlamına gelir. Zeus Pater, Zeus Piter, Dies Piter, Jupiter sözleri, hayat veren ışık, (ışık-baba) anlamına gelir.
4. Zeus veya Jupiter, eski Yunan ve Roma ulûhiyetlerinin en önemlilerinden biridir.
5. Yalnız Kronos (Zaman ilâhı) ile Kybele (doğurganlık ve bereket mabudesi) nin oğlu değil, yükseklerde parlayan ve dünyayı her taraftan saran aydınlığın, ether "esir" in de evlâdıdır.
6. Olympos adı verilen en yüksek dağların, şimdi Nif dağı, Razdağı, Uludağ, Toros dağı adı verdiğimiz çok yüksek dağlara "olympos" de-

nirdi; gökyüzü ile bitişik gibi olan bu olympos'lara âlem olarak Tesalya'daki bir dağa sonradan Olympos dendi. Zeus, olympos denen "göğün bir ucunda" oturur.

7. Bulutları toplar, dağıtır.
8. Yağmur, kar, dolu yağdırır.
9. Gök gürültüsü dediğimiz ses onun sesidir.
10. Gökyüzünde "boğalar gibi bağırır", arslanlar gibi kükrer.
11. Boğa ile arslan, Zeus'un (Jupiter) timsalidir.
12. Kozmik hâdiseler, onun eseridir.
13. Hayatın kendini gösterdiği büyük olaylar onun elinden çıkar.
14. Gece ile gündüzü, mevsimleri o düzenler.
15. Soğuğu, sıcaklığı, havaların iyi veya kötü gitmesi onun yüzündendir.
16. Bitkileri, hayvanları, insanları o gülgün ve gümrah kılar.
17. İnsanlara hayır veren de odur, şer veren de.
18. Zeus (Jupiter), iyi bir babadır. Bütün kavimler ondan üremiştir.
19. Oturduğu yüksek yerden her şeyi görür.
20. Bütün ihtiyaçları giderir.
21. irade sahibidir, iradesiyle mukadderatı düzenler.
22. Kuvvetini kâh gökkuşağı (alâimisema) şeklinde, kâh meşe yapraklarında esrareniz sesler çıkararak ispat eder.
23. Lâcivert gökyüzünde uçar. Uçtuğunu güvercinler ve kartallar gösterir.
24. Büyük hükümdar olduğundan kralların babasıdır.

25. Şehirlerin ve kavimlerin kahramanları olan kimselerin de babası telâkki edilir.
26. Mahkeme reisidir. Kanunlar yayınlar. Adaleti yerine getirir.
27. Aile içinde ve devlet içinde ferdin hürriyetlerini sağlar.
28. İnsanlara adilâne, hakimane kararlar almaları için ilham verir.
29. Komşular arasındaki münasebetleri düzenler^
30. Antlaşmaları yürütür.
31. Yeminlere sadık kalınmasını sağlar.
32. İyilikleri ve kötülükleri murakabe eder.
33. Zeus (Jupiter), Lidya'da dünyaya gelmiştir.. Yunanlılar, onu Yunanistan'a Trakya'dan götürmüşlerdir.
34. Babası Khronos (Zaman), doğan çocuklarım diri diri yutardı. Zeus (Jupiter) doğduğu zaman anası, Anadolu'nun en eski ilâhlar anası olan Cybele (Kıbela, Hititlerin Kubaba'sı), Zeus'un kundak bezine bir taş parçası sarıp kocasına verdi. Kocasına o taş parçasını yutturdu. Böylece, oğlu Zeus'u (Jupiter) i kurtardı.
35. Kybele Ana, çocuğunu İda dağının (Bizim Kazdağının) bir mağarasına götürüp oraya gizledi.
36. Zeus'u (Jüpiter'i) Kurates (cinler) ve Nymphes (periler) adı verilen tabiatüstü varlıklar büyüttüler.
37. Amatheus adındaki keçi, onu sütü ile besledi
38. Titanlarla, Geanlarla savaştıktan sonra dünyaya hâkimiyeti kurdu. Poseidon'a denizler ül-

- kesini, Plüton'a yeraltı ülkesini verdi, kendisi de yeryüzüne ve göklere hâkim oldu.
39. Zeus, cinsel duygularının zebunudur. Kadınları iğfal eder, karılarını aldatır, karıları da kendisini aldatırlar.
40. Savaşçıdır. Savaşlara karışır. Trova savaşlarında Truvalılardan yana olmuştur.
41. Heykellerinde iri yarı, güçlü kuvvetli, saçlı sakallı bir erkek olarak tasvir edilir. Elinde asası vardır. Yıldırım sağlar.
42. Halk meclislerinin hamişidir. Aile hayatının devamını sağlar.
43. Misafirleri ve yabancıları korur.
44. Oyunlara başkanlık eder. Olympiyatlar Zeus adına tertiplenir ve yapılır.

HERA veya JUNO

1. Kronos (Zaman) ile Cybele'ni kızıdır.
2. Zeus'un (Jüpiter'in) hem kız kardeşi hem de karışdır.
3. Mağrur bir ilahedir.
4. İnatçıdır.
5. Kıskançtır.
6. Tabiat üzerinde hükümandır.
7. Evliliğin ve anneliğin hamişidir.
8. Kendisi için ilkbaharda merasimler yapılır.
9. Tavus kuşu ile karga onu temsil ederler.
10. Meyvalardan nar timsalidir.
11. Hera adına Herae şenlikleri yapılır.
12. Muhteşem, liyakatli bir mabudedir.
13. Otoriterdir. Kendini saydırır.
14. Başında hükümdar tacı taşır.

- 5- Yüzünü tülle örter.
6. Sol kolunda bir oğlan çocuğu taşır.
- 7- Sağ elinde bir nar tutar.

ARES veya MARS

1. Ares veya Mars, ilâh Zeus (Jupiter) ile ilahe Kybele'in oğludur.
2. Savaş ilâhıdır.
3. Zalimdir.
4. Savaşçıdır.
5. İri cüsselidir.
6. Gök gürültüsüne benzer sesi vardır.
7. Bütün öbür ilâhlardan daha hızlıdır.
8. Deimons (Fuga) (Dehşet) çocuklarıdır.
9. Phobos (Timoz) (Korku) çocuklarıdır.
0. Aphrodite'e (Venüs'e) aşıktır.
1. Ares (Mars) ilâhının kültü Trakya'dan yayılmıştır.
2. Romalılarca Mars'tan daha başarılı kabul edilir.
3. Romalılar, Capitole dağının üzerinde Ares (Mars Zeus (Jupiter) ve Quirinus'a ibadet ederlerdi.
4. İsa'nın doğumundan 510 yıl önce, Ares ile Quirinus'un yerini Juno (Hera) ile Athena (Minerva) alır: böylece yeni bir üçlü kurulur.
5. Ares (Mars), ilkbahar ve çiçeklenme mabududur.
6. Ambarvalet (tarlaların etrafında merasim alanının dolaşması) şenlikleri Ares (Mars) adına yapılırdı.
7. Bu ibadet, sonradan Dea - Dia'ya, bereket mabudesine ibadet edilmeye başlandı.

18. Ares (Mars) mabudunun rahiplerine saliens (sıçrayanlar) adı verilir.
19. Roma'da, Campus Martius (Mars meydanında) onun şerefine kurbanlar kesilirdi.
20. Savaşlarda öncülük eder.
21. Romanın yapıcısı Romulus ile Remus'un babası sayılır.
22. Roma halkının dedesi telâkki edilir.
23. Kutsal hayvanlardan kurt ile saksığan kuşu onun timsalidir.
24. Mızrak sembolüdür.

HÉBÉ veya JOUVENCE

1. Zeus (Jupiter) ile Hera (Juno) un kızıdır.
2. Gençlik mabudesidir.
3. Olympos ilâhlarının sâkisidir (onlara nektar sunar).
4. Herakles (Herkül) ün karısı oldu.

ÎLÎTHYÎE

1. En eski ulûhiyetlerden biridir.
2. Sonradan Hera ve Artemis ile aynı hüviyette kabul edildi.
3. Ebelerin koruyucusudur.

HEPHAÏSTOS veya VULCAÎN

1. Babası Zeus (Jupiter), anası Hera (Juno) dur.
2. Ateş mabududur.
3. Madenlerin ilâhıdır.
4. Topaldır.

5. Anası onu Olympos dağının başından denize fırlattı.
6. Okeanos'un kızları olan Thetisler ile Eurymne ona yıllarca baktılar.
7. Olympos dağının başından babası onu tekrar fırlattı attı. Limnos adasına düştü. Orada topal oldu.
8. Aphrodite ile evlendi.
9. Hephaistos (Vulcain) in atelyeleri yer altındadır.
10. ilâhlara ve yarı ilâh telâkki edilen kahramanlara silâh imal eder. Meselâ, Zeus (Jupiter'ün asasını, Poseidon (Neptünus) ün kılıcını. Herakles (Hercules) ün kalkanını, Achilleus'un zırhını o yapmıştır.
11. Demirhane sanatçısıdır.
12. Güzel sanatlar mabudesi Athena (Minerva) ile birlikte anılır.
13. Athena ile Hephaistos şerefine yapılan şenliklere Shaldeia şenlikleri, aynı zamanda yapılır.
14. Prometheus ile iş birliği yapar.
15. Kendisi için altından kızlar imal etmiştir.
16. Çirkin bir ilâhtır.

METİS

1. ilâh Okeanos ile ilahe Thetys'in kızıdır.
2. Zeus'un (Jüpiter'in) zevcesidir.
3. Kronos (Zaman) yuttuğu çocukları kusarak dışarı çıkarmasını sağladı.
4. Zeus (Jupiter) onunla evlendi.

5. Zeus, doğan çocuklarının güç bakımından kendisini bastıracaklarından korkarak hamile olan karısını yuttu.
6. Athena, Zeus'un (Jupiter) in kafasından doğdu.
7. Metis, zekâ demektir.

ATHENA veya MÎNERVA

1. Athena Pallas (Minerva), ilâh Zeüs (Jupiter) ile ilahe Metis'in kızıdır.
2. Zeus, doğacak çocuğunun kendisinden daha güçlü, daha kudretli olmasından korkarak hamile olan karısı Metis'i diri diri yuttu.
3. Bir müddet sonra başı sancılanmaya başladı. Oğlu Hephaistos, bir balta kaparak babasının sancıyan başına vurmaya başladı. Vururken sonunda Zeus'un başı çatladı. Kafasının çatlağından baştanbaşa silâhlı bir genç kız çıktı.
4. Athena (Minerva), hikmet ilâhesidir.
5. Zekâ ilâhesidir.
6. Bilim ilâhesidir.
7. Güzel sanatlar ilâhesidir.
8. Medeniyet denen şeyde neler varsa onun ilâhesidir.
9. Halk meclisine başkanlık eder.
0. Çiftçi sabanının ilâhesidir.
1. Ateşin ilâhesidir.
2. Atların sevk ve idaresinin ilâhesidir.
3. Savaş ilâhesidir.
4. Yenilmezlik meleğidir.
5. Savaşa gidenlerin önünden gider.

16. Başında miğfer vardır.
17. Elinde mızrak bulunur, kalkan bulunur.
18. Aynı zamanda baş ilâhesidir.
19. Bu meziyetinden dolayı ailenin koruyucusudur.
20. Yuvalarda refah ve saadetin meleğidir.
21. Nakış ve işlemelerin mabudesidir.
22. Sağlık ve tedavi ilâhesidir.
23. Athena (Minerva) şerefine dört yılda bir Panathenai şenlikleri yapılırdı.
24. ilâh Poseidon, Zeus'a bir at sunduğu halde, mabude Athena ona bir zeytin ağacı takdim etmişti.
25. Zeytin ağacı Athena'ya vakıf ve teberru edilmiştir.
26. Baykuş ona vakıf ve teberru edilmiştir.
27. Horoz ona tahsis edilmiştir.
28. Yılan ona tahsis ve teberru edilmiştir.
29. Athena'nın bazı adları vardır. Bunlardan biri Pallas'tır. Manası "pala kullanan", yani savaşçı Athena demektir.
30. Romalılar onu Minerva ile aynı hüviyette telâkki ederler.
31. Athena sözünün kökü Sanskritçe esîr (ether) anlamına gelir.
32. Islak, nemli unsurun, yani suyun bir tenasühüdür.
33. Elindeki mızrak, omuzundaki zırhlar, göktaşlarını veya gökyüzünün olaylarını temsi eder.
34. Elindeki kalkan yıldırıma yol veren fırtınalı Nuée (gökyüzü) dür.

35. Kalkanında Medusa'nın başı bulunur. Bu, gökteki ayın şahıslandırılmış halidir.
36. Ziraat mabudesidir.
37. En sıcak yaz ayında Athena için şenlikler yapılırdı.
38. Genç kızlar, geceleyin Athena-Sikinas tapınağından çıkar, bahçeler içindeki Aphrodite tapmağına giderlerdi. Bu kızlara Ercheptoriai adı verilirdi. Manası "çiğ", "şebnem" demektir.
39. Athena'nın çiğ ile sıkı münasebeti vardı.
40. Athena, feyiz ve bereket ilâhesidir.
41. Zeytin gibi incir de Athena'ya tahsis ve teberru edilmiştir.
42. Athena, Dionysos ve Demeter, ilkbaharda yapılan kutsal ekim ayinlerinde ortaklaşa anılırlar.
43. Athena savaşçı tonların mabudesidir.
44. Düşünceli ve ateşli değeri temsil eder.
45. Basiretli bir cesareti temsil eder.
- 46. Hakimane kararlann ilahi vericisidir.**
47. Tehlikelere karşı sabır ve metanetin desteğidir..
48. Savaşta yenilecek olanlara korku verir.
49. Tehlikeli anlarda kahramanlara yardım eder.
50. Yorulma nedir bilmez.
51. Savaş gürültülerinden zevk duyar.
52. Savaşta salladığı pala, yıldırımın bir sembolüdür.
53. Bir adı mavi gözlü veya yeşil gözlü mabudedir. Bu isim, aynı zamanda yakıcı ve delici baykuş gözü demektir. Baykuşun gözü, karanlıklar içinde bir göktaş gibi parlar.

54. Athena'ya, Gürbüz Athena derler. Şehirleri koruduğu için Koruyucu Athena ve ayrıca Kaleli Athena da derler.
55. Sosyal kuvvetlerin temsilcisidir.
56. Hukukun, dehanın temsilcisidir.
57. Mahkemelere reslik eder.
58. İlk defa çift sabanını yapan o olduğu gibi, ilk defa gemiyi yapan da odur.
59. İşçi kız olarak takdis edilir.
60. Lidyalı bir kız, nakış işlerinde Athena'dan daha baskın çıktığı için o kızı örümcek kılığına soktu.
61. Lekesiz bir bakiredir.

THEMİS veya JUSTİTİA

1. Themis veya Justitia, Uranos (Gök tanrı) ile Gaia-Tellus (Yer tanrı) un kızıdır.
2. Zeus (Jupiter) un Hera'dan sonra zevcesidir.
3. Bu izdivaçtan Hora'lar ve Moira'lar dünyaya gelir.
4. Apollon'dan önce Delphoi tapınağında gaip-ten haber almak için ona baş vururlardı.
5. Adaleti temsil eder, adı da Adalet demektir.
6. Gaip-ten haber verir.

HORA'LAR (HORAÎ) MOİRA'LAR (MOİRAÎ)

1. İlâh Zeus (Jupiter) ile Themis (Justitia) in kızlarıdır.
2. Tabiattaki düzeni temsil ederler.
3. Mevsimlerin değişmesini sağlarlar.

4. Sosyal hukuku korurlar.
5. Üç Heures vardır: Dike, Eunomia, Eirene.

DIKE

1. Zeus'un kızıdır.
2. Adalet (hukuk) demektir.

EUNOMÎA

1. Zeus'un kızıdır.
2. Kanunların ve nizamların bekçisi ve koruyucusudur.

EİRENE

1. Zeus'un kızıdır.
2. Barış demektir.
3. İnsanlar arasında barışı temsil eder.
Bunlardan başka iki Heures veya Moires kabul edilir.

Bunların adları da şunlardır: Thallo, Carpo.

THALLO

1. Thallo, çiçeklenme demektir.
2. Bütün bitkilerdeki çiçeklenmeyi temsil eder.

CARPO

1. Carpo, olgunlaşma anlamına gelir.
2. Meyvaların ve diğer yaratıkların olgunlaşmasını temsil eder.

Heures'lerin ve Moires'lann heykelleri, kabartmaları, tasvirlerinde genç kadınlar olarak gösterilir. Dört mevsimi temsil ederler: çiçek, ikil (çiçekten

yapılmış taç, meyva, sepet, tırpan,) gibi şeyler bunları gösterir.

LETO veya LETONE

1. Coeus, Uranos (Gök tanrı) ve Gaia (Yer tanrının kızları olan Phebe'nin kızıdır.
2. Zeus (Jupiter) un zevcesidir.
3. Apollon ve Artemis (Diana) in anasıdır.
4. Apollon ile Artemis'i (Diana) Delos'ta dünyaya getirdi.
5. intikamcıdır.
6. Çok çocuklu Niobe adındaki ilahe, onun ancak iki çocuğu var diye alay ettiği için ondan öç adı: Niobe'nin bütün çocuklarını kendi oğlu Apollon ile kızı Artemis'e (Diana'ya) okla vurdurdu.
7. Niobe'nin Manisa dağında "Ağlayan kadın" kabartması vardır.
8. Uzun saçlıdır.
9. Çoğu zaman iki çocuğunu kolunda taşıırken tasvir edilir.

A POLLON

1. Zeus (Jupiter) ile Leto'nun oğludur.
2. Güneş ilâhıdır.
3. Phoibos, parlayan anlamına gelir.
4. iyilik ve güzellik mabududur.
5. Asayışı sağlar.
6. Kanunlara saygıyı temin eder.
7. İkbâl ve saadeti hazırlar.
8. Gamlı gönüllere inşirah verir. Huzursuz kalplere huzur bahşeder.

9. Ok atarak cüretkârı cezalandırır.
10. Tıbbın ilâhıdır.
11. Escülace (Lokman Hekim) in babasıdır.
12. Delphoi tapmağında kâhinlere ilham **vererek** onlara gaipten haber verir.
13. Trova şehrini bina etmiştir.
14. Müziğin mabududur.
15. Şiirin mabududur.
16. Muses (Müzlerin) başkanıdır.
17. Tehlikede olan insanların yardımına yetişir. O zaman adına Apollon Sminthee. derler.
18. Farelerin kökünü kurutur. O zaman adına Apollon Pythios, denir. Kertenkele öldürücü adı Apollon Sauroctone'dur.
19. Zehirli yılanları öldürür. O zaman adına Paian, denir. Manası, tedavi edici demektir.
20. Önceleri Etrüskler kutlardı.
21. Hikmet ilâhıdır.
22. Akıl ve mantık ilâhıdır.
23. Düşünce ve teemmül ilâhıdır.
24. Şahsiyet meydana getiren bir ilâhdır.
25. Tasvirlerinde lir çalarken görülür.
26. Ok atarken veya elinde ok tutarken görülür.

ARTEMIS veya DIANA

1. **İlâh** Zeus (Jupiter) ile **ilahe** Léto'nun kızıdır.
2. Av mabudesidir.
3. Apollon ile ikiz kardeşlerdir.
4. ilk önce ormanlardaki hayvanların melikesi telâkki edilirdi.
5. Yunanlılardan evvelki kavimlerin mabudesidir.

6. Avcıdır. Avda kendisine Nymphes'ler (Nemfler, periler) arkadaşlık ederler.
7. Oğlan kardeşi Apollon'la her bakımdan eşittir.
8. Suçluları o da okla vurur öldürür.
9. Aşk nedir bilmez.
10. İffetine düşkündür.
11. iffet ve bakireliğin koruyucusudur.
12. Bir gün kırdı tenha bir yerde banyo yaparken Kral Cadmos'un oğlu Artemis'i (Diana'yı) gördü, hayran kaldı. Artemis, oğlanı hemen geyik şekline soktu.
13. Çocuğu olmayan kadınları korur.
14. O da, tıpkı Ilithyie gibi ve Hera (Juno) gibi ebelerin hamışidir.
15. Oğlan kardeşi Apollon nasıl Güneş mabudu ise, Artemis de ay mabudesidir.
16. Eski İsparta'da ona Artemis Orthia derler, cezasından çok korkarlardı: Artemis'e insan kurban ederler.
17. Anadolu'da üreme ve veludiyet mabudesi olarak kabul edilir.
18. Ephesc'de, dünyanın Yedi Harikası'ndan biri olan meşhur Artemis tapınağında ona ibadet edilirdi.
19. Romalılar da Diana'yı ay ilahesi olarak kabul ederler.
20. Artemis'e özellikle halk tabakaları tapardı.
21. Artemis (Diana), kölelerin hamisi idi.
22. Aynı zamanda birleşmiş sitelerin koruyucusu idi.

23. Artemis (Diana) tasvirlerinde yanında çoğu zaman bir dişi geyik bulunur.
24. Geyikle ayı onun kutsa hayvanlarıdır.

MA1A

1. ilâh Atlas ile ilahe Pleion'un kızıdır.
2. Nymphe (Peri) dir.
3. ilâh Zeus (Jupiter) ile izdivaç etti.
4. ilâh Hermes (Mercure) in anasıdır.

HERMES veya MERCURE

1. ilâh Zeus ile nymphe (perilerden) Maia'nın oğludur.
2. Maharet mabududur.
3. Hile ve desise mabududur.
4. Ticaret ilâhıdır.
5. Müjde ilâhıdır.
6. Tehlikeli anlarda hızır g'bi yetişir.
7. Hırsızların ve yankesicilerin ilâhıdır.
8. Genç iken Apollon'un 50 ineğini çaldı.
9. Kaplumbağa kabuğundan ilk lir çalgısını yapan odur.
- 10.ölüleri cehenneme doğru götüren odur.
11. Hayırhah bir ilâhdır.
12. Varlık ve zenginliği o taksim eder.
13. insana güzel söz söyleme istidadını o bahşeder.
14. insana ikna kaabiliyetini o verir.
15. Lirden başka kavalı (ney), uzunluk ölçüsünü, ağırlık ölçüsünü, sporu o keşfetmiştir.
16. Yollarda meydanlarda halkın güvenini o sağlar.

17. Buhur ona teberru edilmiştir.

18. Bal ona tahsis edilmiştir.

Sırtında koç taşır.

Çobanların ilâhıdır. Elindeki değnekle bereket sağlar.

insanlara rüya gördürür. Yeraltına ölülerin ruhunu götürür.

19. Elinde para kesesi tutar.

20. Sol kolunun pazusu üzerinde birbirlerine bellerini dolamış, birbirlerini yutmaya çalışan iki yılan tasviri bulunur. Bu, ticaretin remzidir. Yılanlar sekiz (8) rakamını resmederler.

21. Delikanlı suretinde tasvir edilir.

MNEMOSYNE

1. Hafıza ilâhesidir.

2. Zeus'un karışdır.

3. Muse'ler (ilham perileri) nin anasıdır.

MUSE'ler (İlham perileri)

1. İlâh Zeus ile ilahe Mnemosyne'nin kızlarıdır.

2. Şarkı ve nağme ilaheleridir.

3. Sür ilaheleridir, ilimlerin ilaheleridir.

4. Güzel sanatların ilaheleridir.

5. önce bir tek muse varken sonra sayıları üçe çıktı.

Bunların adları şunlardır: Melete, Mneme, Aoide

Bunlar Doğu Trakya'dan yayılmışlardır. Su kaynaklarının perileridir.

Güzel sanatların ve ilimlerin ilham perileri dokuzdur :

i. CLIO

1. Clio (Tarih demektir).
2. Tarih perisidir.
3. Elinde bir kâğıt tomarı tutar.

2. EUTERPE

1. Euterpe (Müzik demektir).
2. Müz ğin ilham perisidir.
3. Lirik şiirin ilham perisidir.
4. Çifte kavalı temsil edilir.

3. THALIE

1. Thalie (Komedi demektir).
2. Komediği temsil eder, komedi için ilham verir.

4. MELPOMENE

1. Melpomene (Trajedi demektir).
2. Trajedilerde ilham verir.

5. TERPSÎKHORE

1. Terpsikhore (Raks-dans demektir).
2. Koro şeklinde müziğin ilham perisidir.
3. Raksın (dansın) ilham perisidir.

6. ERATO

1. Era to, (Aşk demektir).
2. Aşka dair şiirlere ilham verir.
3. Aşkî şiirlere ilham veren bir peridir.

7. POLYMNIA

1. Polymnia (ilâhî demektir).
2. İlâhîlere ve kasidelere ilham verir.

8. URANIA

1. Urania (Astronomi demektir).
2. Astronomi ilmine ilham kaynağı olur.

9. CALLIOPE

1. Calliope (Hitabet demektir).
2. Hamasî şiirin ilham perisidir.
3. Hitabetin ilham perisidir.

DIONE

1. ilâh Zeus'un kızıdır.
2. Aphrodite (Venüs) ün anasıdır.

APHRODITE veya VENÜS

1. ilâh Zeus ile Dione'nin kızıdır.
2. Güzellik mabudesi dir.
3. Şehvet mabudesidir.
4. Üreme ve velûdiyet mabudesidir.
5. Menşei doğudur.
6. Sümerlerin Iştar, Asurlann Astarte dedikleri mabudenin kendisidir.
7. Çok sonraları aphros (deniz köpüğü)'den doğmuştur dendi.
8. Aşk mabudesidir.
9. Âlemşümul hayatın ilâhesidir.

10. Denizcilerin koruyucusudur.
11. Liman şehirlerinde ve adalarda daha çok takdis görülür.
12. Kıbrıs açıklarında deniz dalgalarından doğmuştur, denir.
13. Antalya'nın Side müzesinde köpükler içinden doğuşunu gösteren kabartmalar vardır.
14. İnsanlar ve ilâhlar onun cazibesine dayanamaz, kapılırlar.
15. Sevgilisi Adonis'tir.
16. Adonis bir Doğu ilâhıdır, doğu memleketleri mabududur.
17. Güzel Helene'i Paris'e vermek için tahrik eden Trova savaşlarına sebep olan Aphrodite (Venüs) dür.
18. Maiyetinde Grâces (Güzellik, cazibe ve neşe perileri) ile Heures (örler-tabiatdaki düzeni, mevsimlerin değişmesini ve sosyal nizamı koruyan periler) bulunur.
19. Kuşu güvercindir.
20. Bitkisi kekiktir.
21. Meyvası nardır.
22. Çocuğunun adı Eros (Aşk) tır. Romalılar Eros'a Cupido derler.

DEMETER veya CERES

1. Kronos (Zaman) ın kızıdır.
2. Bazen Gaia (Yer tanrısı) ile, bazen Cybele (Anadolunun en eski ilâhlar anası Kybele, Hititlerin Kubabası) ile aynı hüviyette kabul edilir.

3. Zeus'un karışdır.
4. Hasat mabudesidir.
5. Ziraat mabudesidir.
6. İnsanlara toprağı sürmesini, tohum ekmesini öğretmiştir.
7. Teşkilâtlı sosyal hayatın ilâhesidir.
8. Bolluk ve bereket mabudesidir.
9. Zeus'dan bir kızı oldu: Persephone veya Core.
10. Genç kız kırlarda dolaşırken cehennemler ülkesinin hükümdarı Hades onu yerin altına çekti aldı. Demeter, Zeus'tan kızının yılda dokuz ay yer altında kalmasını, üç ay yer yüzüne çıkması müsaadesini aldı. Dokuz ay ölü mevsim, üç ay güzel aylardır.
11. Böylece, ölümün ve öldükten sonra tekrar dirilmenin mabudesidir.
12. Eleusis misterlerinde yapılan gizli ayinlerde Demeter'e kızı gibi saygı gösterilirdi.
13. Şerefine kadınlar tarafından Thesmophories ayinleri yapılır.
14. Demeter, heykel olarak yapılır.
15. Giyimlidir, ciddî ve değerli bir kadın vasfındadır.
16. Taht üzerinde oturur.
17. Elinde buğday başakları vardır.
18. Meşale ile de tasvir edildiğı olur.
19. Demeter (Ceres) için Romalılar Cerealia ayinleri yaparlardı.
20. Ceres, önceleri Tellus (Toprakana - Gaia) olarak kabul edildi, sonradan Demeterle bir tutuldu.

PERSEPHONE veya PROSPERSINNE

1. Zeus ile Demeter (Ceres) in kızıdır.
2. Genç kızken, tarlalarda çiçek toplarken yer yarıldı, yer altından cehennemler hâkimi Hades çıkararak genç kızı yer altına çekti götürdü.
3. Persephone, cehennemler ilahesi oldu.
4. Anası Demeter kızını aradı, bulamadı, ağladı.
5. İlâh Helios (Güneş tanrı) kızın yer altında olduğunu haber verdi.
6. Demeter, dünyayı terkeder gibi inzivaya çekildi.
7. Yer yüzünden bereket kalktı.
8. O zaman Zeus, oğlu haber meleği Hermes'i yeraltına yolladı. Hermes, kızı bırakmasını istedi. Hades razı oldu. Kıza bir nar verdi. Üç ay yeraltında, kalmak, dokuz ay yeryüzüne çıkması için izin verdi.
9. Eleusis mister ayinlerinde ölüp ölüp dirilme denemeleri yapılırdı, Persephone ve Demeter takdis edilirdi.
10. Başı taçlı, eli asalı olarak tasvir edilir. Elinde buğday başağı, nar, meşale, haşhaş çiçeği bulunur.

EURYNOME

1. Okeanos (Oceanus) un kızıdır.
2. Zeus'un karışdır.
3. Grâces (Graslar) veya Charités (Şariteler) *in* anasıdır.

GRÂCES (GRATIA) veya CHARITES

1. Zeus ile Eurynoe'nin kızlarıdır.
2. Güzellik mabudeleridir.
3. Cazibe ilaheleridir.
4. Neşe mabudeleridir.
5. Helios (Güneş mabudu) ile Aeglae (Aigle) nin kızı telâkki ve kabul edilirler.
- 6. Bunlardan başka, bu mabudeler için ilâh Dionysos ile ilahe Aphrodite'nin (Venüs) ün kızlarıdır derler.

Önceleri üç Grâces vardı:

1. Aiglae (Kıvılcım)
2. Euphrosyne (Samimiyet)
3. Thalie (Gülgünlük, çiçeklenme).
7. Bu ilaheler, Muse'ler denen ilham perileri ile arkadaşlık ederlerdi.
8. Uzun elbiseleri vardır.
9. Bazen çıplak olarak tasvir edilirler: grup halinde, kol kola vermişlerdir.

ZEUS'UN FANİLERDEN (Kadınlardan) OLAN ZEVCELERİ

I. ALCMENE

1. Electryon'un kızı, Amphitryon'un karısı idi.
2. Zeus, onu iğfal etti.
3. iki kocadan aynı zamanda biribirinin, öbürü ötekinin çocuğu olmak üzere ikiz iki çocuk doğurdu. Heracles (Hercules) adındaki çocuğu Zeus'dan, Iphicles adındaki çocuğu Amphitryon'dandır.

HERAKLES veya HERCULES

1. Babası Zeus, anası Alkmene'dir.
2. Evvel zamanın en ünlü ve en sayılan kahramanlarından biridir.
3. Herakles doğduğu zaman Zeus onun bütün insan nesline hükümrân olacağını söylemişti.
4. Zeus'un karısı Hera, kıskançlığı sebebiyle Herakles çocukken beşiğinin içine iki tane yılan saldı.
5. Herakles yılanları boğdu öldürdü.
6. Olgunluk çağına kadar çobanlık yaptı.
7. Faziletli bir hayat sürdü.
8. Büyük zorluklar çekti.
9. On iki büyük macerası veya kutsal ödevi vardır. Bunlar sırasıyla şunlardır:
 - a. Okla öldürülemeyen bir arslanı öldürdü. Arslanın derisini giydi. Herakles'i bu libas içinde kimse yaralayamazdı.
 - b. Yedi başlı bir ejderha sürüleri, hububatı helak ediyordu. Bir kahraman ejderhanın başını keserse bir baş yerine iki baş çıkıyordu. Herakles, ağaç kütüklerini tutuşturdu. Ejderhayı yaktı. Sonra kesti. Mızrağını ejderhanın zehirli kanına batırdı. Gövdesini toprağa gömdü.
 - c. Çok korkunç, ortalığı kırıp geçiren azılı bir yaban domuzunu yakaladı.
 - d. Altın boynuzlu, tunç ayaklı bir dişi geyik yakaladı. Bu geyik, Artemis'in kutsal geyiği idi. Geyik olanca hızıyla koştuğu halde, Herakles, onun arkasından yıldırım gibi yetişip geyiği yakalamıştı.

- e. Kanatlan, gagaları, pençeleri demirden daha sağlam olan, insan etiyle yaşayan dev gibi kuşlarla mücadele etti. Bu kuşlar o kadar çoktu ki, uçtukları zaman güneşin önüne bir bulut gibi gerilirler, güneşin ışığını geçirmezlerdi. Herakles kuşları gütültü ile korkuttu, ok atarak hepsini telef etti.
- f. Uç bin baş hayvanın içinde yaşadıkları, 30 yıldan beri hiç temizlenmemiş olan büyük bir ahır bir günde tertemiz etti.
- g. Ortılığı kasıp kavuran korkunç bir boğa vardı. Onu hiç kimse yakalayamıyordu. Herakles yakaladı.
- h. insan etiyle beslenen kısraklar vardı. Onları tepeledi.
- i. Amazonlar kraliçesinin kuşağı, onun hâkimiyet alâmeti idi. Herakles, Amazonlarla amansız bir savaş yaparak o kuşağı kraliçeden almaya muvaffak oldu.
- j. Büyük bir öküz sürüsünü çobanın elinden aldı.
- k. Bir bahçede perilerin elmasını korkunç bir ejderha beklerdi. Herakles, o elmayı çalmaya muvaffak oldu.
- 1. Son olarak, cehennemlere iner, cehennemin kapısında bekleyen köpeği büyüler, içeri girerek bazı kimseleri cehennemden kurtarır.
- 10. Zeus'un emri ile Lidya kralının kapısına köle olur.
- 11. Büyük bir ateş yaktırır, kendini ateşe atar.
- 12. Olympos'a çıkarılır.

13. Herakles'in şahsiyetinde Mısır ve Doğu memleketleri efsaneleri ve mitleri karışmıştır.
14. Herakles, ahlakî ve manevî değerın tımsalidir.
15. Her kötölüğün hakkından gelir.
16. Hem iyilik yapan, hem de insanlığı kurtaran bir kahraman olarak saygı görür.
17. Gimnasların koruyucusudur.
18. Şerefine Herakle şenlikleri yapılırdı.

2. SEMELE

1. Tyr kralı Cadmos ile Ares ve Aphrodite'in kızı olan Harmonie'nin kızıdır.
2. Semele, kocası Zeus'dan, bütün ihtişamıyla görünmesini istedi.
3. Zeus ona şimşekler yıldırımlar arasında göründü.
4. Semele onun bu muhteşem görünüşüne dayanamadı, yandı.
5. Semele, hamile idi. Zeus, onun karnındaki çocuğu aldı, kendi kalçasına soktu.
6. Doğum vakti gelince bizzat kendisi doğurdu. Bu çocuk, Dionysos'tur.

DİONYSOS veya BACCHUS

1. Dionsos, şarap ilâhıdır.
2. Babası Zeus'un kalçasından doğduktan sonra Nymphes (peri kızları) tarafından büyütüldü.
3. Olgun çağa geldikten sonra bağ yetiştirmeye, bağcılık ziraatini insanlara öğretmeye başladı.
4. Bağcılığı insanlara öğretmek için dünyayı dolaştı.

5. Dionysos'a Satyre'ler (satirler) arkadaşlık ederlerdi. Bunlar ormanların devleri idi. Yarı insan yarı hayvan kılığında olurlardı. Tüylüdürler. Keçi tırnaklıdır. Kuyrukları vardır. Satirler, cinsel iç güdülerini temsil ederler. Satirler, içki içmesini, oyun oynamasını, peri kızlarını rahatsız etmesini pek severlerdi.
6. Dionysos'un en sadık arkadaşı Silene'dir. Dionysos'un aynı zamanda mürebbisidir. Şişman bir ihtiyar olarak tasvir edilir. Baş dazlaklıdır. Devamlı olarak sarhoştur.
0. Dionysos'a muhalefet edenler çıldırır.
 1. Demeter gibi, Dionysos da ziraatin koruyucusudur.
 2. Dionysos ibadetinin menşei Trakya'dır.
 3. Bu kült, cezbeyle dayanır.
 4. Dram ve komedi, Dionysos kültüründen çıkmıştır.
 5. Dionysos ayinlerinde teke kurban edilir.
 6. Yeni buluş çağına basmış delikanlılar oyun oynarken teke postuna bürünürlerdi.
 7. Dionysos şenlikleri ocak ayında yapılırdı. Şenlikte şarap ziyafetleri verilirdi. Bu bayramlar da üç gün sürerdi. İlkbaharın gelişi kutlanırdı. Birinci gün şarap içilir, ikinci gün merasim alayı tertiplenirdi, üçüncü gün içi sebze meyva dolu kaplar getirilirdi. Bu, sunaktı.
 8. Dionysos, temizleyici nurun mabudu olan Apollon'un yanında, kurtarıcı olarak takdis edilir.

19. Manevî tehlike karşısında insanı kurtardığına inanılır.
20. Orphée ayinlerinde Dionysos başlıca tapılan mabuttur. Bu iki kült birbirine karışmıştır.
21. Dionysos, Titanlar (devler) tarafından parçalanarak yenmiştir.
22. Orphée misterlerinde yapılan ayinler, insanı öldükten sonra günahlarının cezalarından kurtarır, derlerdi. Bu "tarikatin" salikleri et yemezlerdi. Cinsel münasebetlerde bulunmazlardı. Orphée, bir şarkıcıdır. Şarkısı ile insanları değil hayvanları bile gaşyederdi. Ölümler ülkesinin melikesini bile mest ederdi. Orphée Phrigyalı'dır, oradan Trakya'ya geçmiştir. Lir çalgısı çalar.
23. Dionysos kültünün Cibele'e ait özelliği Anadolu'daki Cybele (Hititlerin Kubaba veya Kubala anası) kültüne bağlıdır.
24. Dionysos, Romalılar'da Liber Pater oldu. Liber veya Liber Pater, eski İtalya'da tarlalarda feyiz ve bereket mabudu idi.
25. Yunanlılar Dionysos'a Bacchus derlerdi. Menşei Trakya'dır. İsim Frikçe'dir.
26. Dionysos Sabazius adındaki Anadolu mabudu ile bir tutulur.

3. IO

1. Argos kiralı İnachos'un kızıdır.
2. İlâh Zeus'un karışdır.
3. Zeus onunla izdivaç etmek istiyordu. Kıskaç karısı Hera'nın şerrinden korktuğu için kızı henüz doğurmamış inek şekline soktu.

4. Hermes bu ineği Hera'ya hediye etti. Hera, ineğin sağrısını hep nodullar, kanatırdı.
5. Io, Mısır'a kaçtı.
6. Zeus ona eski insan şeklini verdi.
7. Şakaklarında iki küçük boynuz bulunduğu şekilde tasvir edilir.

EPAPHOS

- I. Zeus ile Io'nun oğludur.

LAODAMIA

1. Kral Bellerophon'un kızıdır.
2. ilâh Zeus'un karışdır.
3. Sarpedon adında bir oğlan dünyaya getirdi.

SARPEDON

1. Zeus ile Laodamia'nın oğludur.
2. Likyahların kralı oldu.
3. Priam'ın yanında Trova savaşlarına katıldı.

ELEKTRA

1. Dev ilâh Atlas'ın yedi kızından biridir. Bu yedi kıza Pleiade'lar denir: Ülker yıldızı veya burcudur. Sekizinci kardeşleri oğlandı. Onun ölümü üzerine yas tuttular. Yıldız olup göğe uçtular.
2. Elekre'in öteki kardeşlerinin adları şunlardır: Alcyone, Celaeno, Maia, Sterope, Taygete, Merope.
3. Elekre, Zeus'un karısı ve Jasion ile Dardanos'un anasıdır.

DARDANOS

1. Zeus ile Elekre'in oğludur.

EUROPE

1. îlâh Zeus'un karısıdır.
2. Fenike kralı Agenor ile Telephoressa'nın kızıdır.
3. Bir gün deniz kıyısında dolaşırken, ilâh Zeus muhteşem bir boğa kılığına girip onun önüne çıktı. Ona yaklaştı.
4. Europe, Zeus'un üzerine bindi,
5. Zeus onu Girit adasına götürdü.
6. Zeus'tan iki çocuğu oldu: biri Minos, öbürü Rhadamante.
7. Sonra kral Asterion ile evlendi.
8. Kral, Zeus'tan olan çocukları kendisinin sandı,
9. Zeus'un oğlu Minos'u tahtına geçirdi.

MINOS

1. Girid'in efsanevî ve kanunşinas kralıdır.
2. ilâh Zeus ile Europe'nin oğludur.
3. öldükten sonra cehennem hâkimi oldu.

RHADAMANTE S

1. Zeus ile Europe'nin oğludur.
- 2. Girit'te Knossos kralı oldu.
3. Kardeşi Minos tarafından tutuklandı.
4. O da cehenneme kral oldu.

7. LEDA

1. İsparta kralı Tydare'nin kızıdır.
2. Çok güzeldi.
3. Zeus, bir kuğu kılığına girip ona yaklaştı.

4. Leda, Zeus'la evlendikten sonra iki yumurta doğurdu. Bu yumurtalardan (Dioskür'ler) ile Klytemnestra ile Helene çıktı.

KLYTEMNESTRA

1. Kral Agamemnon'un karısıdır.
2. Kocas Trova savaşlarına gittiği zaman Episthe ile sevişti.
3. Kocas savaştan döndükten sonra sevgilisi ile birleşip kocasını öldürdüler.
4. Oğlu Oreste, anasını öldürerek babasının intikamını aldı.

HELENE

1. Evvel zamanın en güzel kızıdır.
2. These tarafından kaçırıldı.
3. Melenas ile evlendi.
4. Hermion adında bir kız doğurdu.
5. Truvalı Paris Helene'i kaçırdı.
6. Helene yüzünden Truva savaşları çıktı.
7. Paris'in ölümünden sonra kardeşi Deiphobos ile evlendi.
8. Rodos'a sürgün edildi.

DIOSCURE'LER (DIYOSKÜR'LER)

1. Dioscures'in etimolojik anlamı Zeus'un oğlu demektir.
2. Dioscure'ler denince Castor ile Pollux anlaşılır.
3. Kahraman Tyndare'ın karısı Leda, bir gece hem kocasının hem de bir kuğu kuşu şekline girip gelen ilâh Zeus'un koynuna girdi. Do-

kuz ay sonra ikiz doğurdu. Castor, insandan, Pollux ise ilâh Zeus'un zürriyeti idi.

9. MEİRA

1. Praetos'un kızıdır.
2. Artemis (Diana) nın kız arkadaşıdır.
3. Zeus (Jupiter) ile sevişti.
4. Artemis, kıskandı, kızı okla vurup öldürdü.
5. Zeus'tan oğlu oldu. Adı Locre'dur.

10. CALLÎSTO

1. Artemis'in maiyetindeki Nymphe'ler (peri kızları) den biridir.
2. Kral Lycaon'un kızıdır.
3. Zeus, perinin arkadaşı Artemis kılığına girdi.
4. Zeus'den bir oğlu dünyaya geldi. Ona yaklaştı. Oğlunun adı Arcas'tır.
5. Zeus'un karısı kıskanç **ilahe** Hera kızdı, Callisto'yu dişi ayı kılığına soktu.
6. Zeus, o ayıyı alıp göğe çıkardı. Büyükayı (Dubb-ü Ekber) dediğimiz yıldız burcu odur.

AR CAS

1. İlâh Zeus ile peri kızı Callisto'nun oğludur.
2. Hera, kıskançlık yüzünden anasını dişi bir ayı şekline soktu. Areas, kırlarda avlanırken dişi bir domuz gördü. Onun anası olduğunu bilmediği için öldürmeye kalktı. O zaman Zeus onu da ayı kılığına soktu. Göğe çıkarıp Küçükayı burcu haline getirdi.

11. ANTIOPE

1. Kral Nyrteus'un kızıdır.
2. Zeus tarafından iğfal edilmiştir.
3. Utancından Sicilya'ya kaçtı, kral Epopeus ile evlendi.
4. Oğlan kardeşi oradan alıp getirmek istedi, kralı öldürdü. Kız kardeşi gelmek istemediği için kadın kölesi olan Dirke'nin emrine verdi. Dirke, Antiope'ye çok eziyet etti.
5. Zeus'tan olan oğullan, Amphion ve Zethos, analarının öcünü Dirke'den aldılar.

AMPHİON

1. tlâh Zeus ile Antiope'nin oğludur.
2. Zeus'un oğlu, Frikaya ve Lidya kralı Tantalos'un kızı olan Niobe'nin kocasıdır.
3. Kardeşi Zethos ile birlikte Thebes şehrinin surlarını inşa ettiler.
4. Amphion, o kadar tatlı lir çalardı ki, lirin çıkardığı sesin tatlılığından tuğlalar kendiliklerinden birbirine yapışırdı.

ZETHOS

1. ilâh Zeus (Jupiter) ile Antiope'nin oğludur.
2. Amphion'un ikiz kardeşidir.
3. Sert bir karakteri vardır.
4. Avcıdır.

12. DANAE

1. Kral Akrisios'un kızıdır. Kâhinler, kızından doğacak çocuğun bir gün kendisini öldürece-

ğini haber verdiler. Akrisios, kızını yer altına da bir hücreye kapattı.

2. Zeus, bir altın yağmuru olup yer altına sızdı girdi. Danae ile seşti.
3. Danae'nin Zeus'dan bir oğlu dünyaya geldi. Bunun adı Perse'dir.
4. Kral, kızı ile babasız torununu denize attı.
5. Mucizeli bir tarzda denizden kurtuldular.

PERSE

1. Zeus ile Danae'nin oğludur.
- 2. Dedesi Kral Acrisios, Perse'nin anası ile kendisini bir sandığa kapatıp denize attırdı.
3. Sandık bir adanın kıyılarına çıktı. Kral Polydectes tarafından kurtarıldılar.
4. Kral Danae ile evlenmek istedi. Perse'den kurtulmak için onu Gorgones (Gorgon adındaki devlerden biri olan) Medus'un başını alıp getirmek için gönderdi.
5. Hermes ile Athena, Perse'yi himayelerine aldılar.
6. Sular mabudu Phorcys'in kızları olan üç büyücü peri kızının yanına gönderdiler. Bunların üçünün bir gözü, bir dişi vardı. Gorgonlar ülkesine giden yolu ancak bunlar bilir, o yolu onlar gösterirlerdi. Perse, onların gözlerini ve dişlerini aldı. Bunlar Nymphes (peri kızları) nın yolunu tarif ettiler.
7. Peri kızları, Medus bulunduğu memlekete gitmesi için onu teçhiz ettiler. Perse, kanatlandı. Başına bir miğfer geçirdi. Sırtına bir torba yüklendi. Athena ona ayna gibi parlak bir

- , kalkan, Hermes de bir hançer verdi. Batı ülkesine kadar ilerledi. Gorgones (Gorgonlar) uykuda idi. Bu devlerin yüzünü gören insa» hemen taş kesilirdi. Perse, kalkanı önüne tuttu. Başım geri çevirdi ihtiyatla yürüdük
8. Medus'ün başını kesti.
 9. Dönüşünde Andromède i'e evlendi.
 10. Dedesini disk atarak vurup öldürdü.

HESTİA

Olyempos ulûhiyetlerinden biri de Hestia'dır.. Sayıları 12 olan Olympos ilâhları ve ilahelerinin adları şunlardır:

1. Zeus.
2. Hera.
3. Poseidon.
4. Demeter.
5. Apollon.
6. Artemis.
7. Ares.
8. Aphrodite.
9. Hermes.
10. Athena.
11. Hephaistos.
12. Hestia.

Hestia, Kronos (Zaman tanrı) ile Rhea-Cybeke (Hititlerin Kubaba, Friklerin Kibela adı verdikleri ilâhlar ve ilaheler anası Sibel'dir.

1. Hestia aile ocağı mabudesidir.
2. Kutsal karakteri vardır.
3. Aile halkının adaklarını kabul eder..

4. Misafirsevenliğin sembolüdür.
5. İltica hukukunun koruyucusudur.
6. Aile reisi tarafından yapılan kurban mera-simlerinde hazır bulunur.
7. Evin ve yuvanın hamışidir.
8. Onu kutlamak için yakılan ateş söndürülmez.
9. Bekâretin mabudesidir.
10. Daha çok genç kızlar tarafından kutlanır.
11. Bahçelerden çıkan ilk turfandalar ona, kutlu sayılarak takdim edilir.
12. Buzağı ve danalar adak olarak kesilir.
13. Romalılar Vesta diye takdis ederler.
14. Vestal adı verilen rahibeler Vesta için kutsal ateş yakarlar.
15. Roma'da tapınağı yuvarlak bir kulübedir.
16. Her yıl mart ayının ilk günü ateşi tazelenir.
17. Vesta tapınağı her zaman kapalı durur. Oraya yalnız rahibeler girerler. Yalın ayak girerler. Vestalies şenlikleri 7 haziran ile 15 haziran arasında yapılır.

OLYMPOS - OLYMBOS - OLEMP

Anadolu'daki en yüksek dağlara Olympus denirdi: Ege'deki Nif dağına Olympus denirdi. Edremit körfezinin kuzeyindeki Kazdağma Olympus denirdi; Bursa'daki Uludağa Olympus denirdi. Toros dağlarına Olympus denirdi; Makedonya ile Tesalya arasındaki dağa da Olympus denirdi. Sonradan, Olympus denince Tesalya Olymposu akla gelir oldu.

Sümerlerde, Hititlerde, Kaidelilerde, Mısırlılarda ışıklar ve nurlar âlemi olan gökyüzünün

direği dağlardı. En yüksek dağ, başı ışıklar âlemine en yakın olan, bu sebepten en kutsal olan dağdı. Olympos denen yüksek dağların zirveleri çoğu zaman gökle birleşirdi. Zirvede bulunan erkek varlık göklerin tanrısı, dişi varlık yerlerin tanrısı olurdu.

ilkçağ insanları Gök ve Yer tanrılarını mücerret kabul ederken, Anadolu'nun ilk halkı bunları en yüksek dağların başında topladılar. Bunlara Olympos ilâhları veya Yüce dağ başı tanrıları dediler.

Eski Yunanlılar, Anadolu'daki ve Yakın-Doğu'daki birçok eski ve geleneksel inançları Yunanistan'a götürdükleri gibi Anadolu tanrılarını da Makedonya ile Tesalya arasındaki yüksek dağın başında toplamayı düşündüler. Orada Zeus için saray kurdular.

Dağa çıkma, ilâhı veya Allah'ı dağda arama ve bulma geleneği çok eskidir: Beşeriyetin ikinci babası telâkki edilen Nuh nebi, hayat âlemi olan sular ülkesini bir hayat ve bereket sembolü olan gökteki aya, yani hilâle benzeyen gemisi ile en yüksek dağın başına çıkmıştır, orada kurtulmuştur.

Tek ilâhlı tarihî tekâmül dinlerinden veya semavî dinlere gelince: Musa Peygamber Yahve'yi Sina dağında bulmuştur.

Hazreti Peygamber Allah'la Hira dağında temasa geçmiştir.

Ilyasa, Yuşa, Zülküfl gibi veliler, dağ başlarını seçmişlerdir.

Yüksek ruhlar, Allah'a vasıl olmak için dağ başlarından da yükseklerle, ışıklar nurlar âlemine,

göklere çıkmışlardır: İsa Peygamberin urucu, Mer-yem ananın orucu, Muhammed Peygamberin mi-rac'ı bunlara delildir.

Anadolu'da, yüksek dağ başlarındaki baba veya ana mezarları, eren veya yatır adı verilen ölmezlerin mezarları, Anadolu mitolojisi ile ya-kından ilgilidir.

BURÇLAR BÖLGESİ

Zodiaque

Gökteki burçlar bölgesi veya Zodiaque'm mi-toloji ile çok sıkı bir münasebeti vardır. Burçlar bölgesinde yıldızlar hareket ediyor gibi görünür-ler. Yıldızlar biliminin çok ileri gittiği Babil ülke-sinde, Sümerler zamanında, burçlar bölgesi 12 eşit bölüme ayrıldı. Her kısma, oradaki yıldız kü-mesinin adı verildi.

Gerçekten, burçlar bölgesinde 12 şekil vardır. Bunlar benzedikleri şeye göre isim alır. Bu burçlar şunlardır:

1. Koç.
2. Boğa.
3. İkizler.
4. Yengeç.
5. Arslan.
6. Bakire (Başak)
7. Terazî.
8. Akrep.
9. Yay.
10. Oğlak.
11. Kova.
12. Balık.

İsa'nın doğumundan 1500 yıl önceleri, burçlar bölgesini ayırdıkları 12 kısmın her bölümünü 30 dereceye taksim ettiler. Her dereceyi güneş bir ayda alırdı.

12 rakamının Sümerler ve Kaideliler nezdinde özel bir değeri vardı. Günün 12 saata ayrılmasının, burçları bölgesinin 12 işaretiyle ilgisi vardır. Zaman, 12 yüz yıllık devrelere bölünür. Yeryüzü de 12 bölgeye ayrılır.

Önceleri yıldızlara tapılırdı. Yunanlılar, burçlar bölgesinin alâmetleri ile kendi büyük ilâhları arasında denklik kurdular. Burçların işaretlerine tekabül eden ilâhlar şunlardır:

1. Koç: Athena-Minerva
2. Boğa: Aphrodite-Venus
3. İkizler: Apollon.
4. Yengeç: Hermes-Mercure
5. Arslan: Zeus-Jupiter
6. Bakire (Başak) Demeter-Ceres
7. Terazî: Hephaistos-Vulcain
8. Akrep: Ares-Mars.
9. Yay: Artemis-Diana.
10. Oğlak: Hestia-Vesta.
11. Kova: Hera-Junon.
12. Balık: Poseidon-Neptune.

Her burcun ilâhı olduğu gibi, o ilâhın kutsal hayvanı da amblem olarak bulunur:

1. Koç: Athena-Minerva, Baykuş.
2. Boğa: Aphrodite-Venus, Güvercin.
3. İkizler: Apollon, Sacayağı.
4. Yengeç: Hermes-Mercure, Kaplumbağa.
5. Arslan: Zeus-Jupiter, Kartal.

- *6. Bakire (Başak): Demeter-Ceres, Sepet.
- 7. Terazî: Hephaistos-Vulcain, Takye.
- 5. Akrep: Ares-Mars, Dişi Kurt.
- 9. Yay: Artemis-Diana, Köpek.
- :10. Oğlak: Hestia-Vesta, Lamba.
- 11. Kova: Hera-Juno, Yunus Balığı.
- 12. Balık: Poseidon - Neptune.

Güneş panteizminde, Helios'un etrafında burçlar bölgesinin şeridi bulunur. Helios ile beraber imlunan ilâhlar Serapis ve Mithra'dır.

Eski şehirler hangi varihte kurulmuşsa o aya tekabül eden burç işareti verilirdi: Antakya'nın alâmeti Koç'tur.

Krallar doğdukları aya tekabül eden burç işaretini yaptırdıkları abideler üzerine de koydururlardı: Birinci Antiochus, mezarının üzerine Boğa işareti koydurmuştur. Augustus (Ağustos), **bastırdığı** paraların üzerine Oğlak burcu alâmeti **yazdırır**, teşkil ettiği askerî alaylara da bu burcun amblemini verirdi: Lamba. Kral Tiberius de Akrep «burcunun amblemi olan dişi kurt işareti kordu.

Bugün bile birçok bayrakların, filâmaların **üze Tînde, arslan**, koç gibi tasvirler bulunmasının bu **.gibi** sebepleri vardır.

SEMBOLLER

Türkiye turizminde mitoloji ile ilgili semboller

Türkiye turizminde mitoloji ile ilgili semboller, pek çoktur.

Medeniyet, yazıyı ve rakamı kullandı. Sembol •mücerret (soyuttur) tahayyüldür. Mantıkla hayal •İMrinin zıddıdır. Sembollerde ilkel düşünceler

yer alır. Bundan başka, dinî eserlerde de sembollere sık sık rastlanır.

Alman okuluna göre dinler bir tek sembolden çıkmıştır. Max Miller'e göre bu sembol Güneştir. Taylor'a göre Gök kubbesidir. Sieche'e göre Fırına'dır. Hillebrant'a göre Ay'dır.

Dinler tarihine göre sembollerin en eski tipleri Gökyüzü, Güneş, Ay, Su, Kutsal taşlar, Arz (Toprak), Kadın Yeşerme (vejetasyon) ve Ziraat'tır.

Semboller çok çetrefildir. Bu hali en iyi gösteren iki düşünce vardır: merkez ve çember (daire) düşüncesi.

Gök ilâhları, dağ, kapalı tapınaklar, kozmik ağaç, kutsal taş ve ötekiler, hep merkez düşünce-sine bağlıdır.

1. KARE

1. Tapınaklarda görülür. Merkez düşüncesinin, sembolüdür.
2. Kaynağı Babil ülkesidir.
3. Kabe dört köşedir.

2. KUBBE

1. Tapınaklarda görülür. ,
2. Gök kubbesinin sembolüdür.
3. Merkez düşüncesinin mahsûlüdür.

3. MAĞARA

1. Yeraltı âlemini temsil eder.
2. Geçici zaman için ölüm, uyku gibi hallerle kendinden geçip, ölüp tekrar dirilmenin tim-salidir.

3. Yeraltı âleminin menşei Sümer ülkesidir. Sümer hükümdarı Gılgamış yer altında öbür dünyaya gitmiş, orada uyumuş, tekrar uyanmıştır.
4. Demeter'in kızı Persephone yeraltında ölür, dirilir, yer yüzüne çıkar.
5. Mağara, korku, dehşet, çile, eziyet, uyku ve geçici ölüm sembolleridir.
6. Zeus'u anası mağaraya gizlemiştir.
7. İbrahim Peygamberi anası Urfa'da mağaraya saklamıştır.
8. Eyüp Peygamber, mağarada çile çekmiştir.
9. Eshab-ı Kehf (Yedi uyurlar) Efesus (Efes, Tarsus, Afşin) yakınında bir mağarada 309 yıl uyumuş tekrar uyanmışlar, sonra ölmüşlerdir.
10. Havariler mağaralarda din telkini yapmışlardır.
11. Rahipler (şirk dinlerinin sâliklerinden korkan insanlar anlamına gelir), mağaralarda ibadet etmişler ve dinî telkinlerde bulunmuşlardır.

4. SÜTUN

1. Devlerin, kayaları üst üste koyarak ışıklar ülkesi olan gök kubbesine çıkmalarının timsalidir.
2. Sütun, fallik bir semboldür: erkek cinsel uzvunun güç ve kuvvetin timsalidir.
3. Sütun başlarındaki yapraklar, koç boynuzu gibi şekiller ay kültüne bağlı, üreme sembolüdür.

5. YUMURTA

1. İlâhî kahramanların lâhitlerinde, Artemis'in heykelinde revaklarda görülen yumurta şekillen, ay kültüne bağlı, üreme, velûdiyet sembolleridir.
- 2. Friklerin Attis kültünden, Babillilerin Tamımız kültünden, İonyalıların Adonis kültünden kalma sembolleridir.

6. BAŞAK

1. Ay ibadeti ile ilgilidir.
2. Menşei Anadolu'dur. İlâhlar anası, bereket ve velûdiyet mabudesi Cybele'den Demeter veya Ceres adındaki bereket mabudesine geçmiştir.

7. ÜZÜM SALKIMI

1. Ay kültüne bağlıdır.
2. Üreme, bolluk, bereket sembolüdür.
3. Menşei Anadoludur.
4. Hititlerin, sonra Friklerin bereket ve üreme mabudesi olan Cybele anadan geçmiştir.

8. NAR

1. Ay kültüne bağlıdır.
2. Üreme ve doğurtgarıhla ilgilidir.
3. Mister ayinlerinde gizliliği temsil eder.

9. FALLUS

1. Fallizm denen erkeklik uzvuna ibadet gele-
neğinden kalmadır,
- a. Üreme, velûdiyet, kültü eseridir.

3. Fallizm ve Amazonlar devirlerinden kalma 'falluslara müzelerimizde çok rastlanır.

10. TAŞ

1. Ebedî hayatı temsil eder.
2. Göktaşı kutsaldır: ışıklar âleminde, yani cennetten inmiş kabul edilir.
3. Göktaşına, kara taşa "yıldırım taşı" adı verilir.
4. Göktaşı düştüğü zaman bol yağmur da getirir. Bu sebeple, göktaşı (meteor) ay kültürüne bağlıdır. Bu sebepten, göktaşı dişi telâkki edilir.
5. İlâhlar anası Koca Ana, Ana İlahe Cybele; bir göktaşı temsil eder. Bu bir kara taştır. Bereket taşıdır. Romalılarla Kartacılalar arasındaki son Pön savaşları sırasında Romalılar Bergama'ya bir heyet göndererek bu taşı mayıs ayında Roma'ya getirttiler, meydana diktiler. Birkaç yıldır kurak giden havalar yağışlı gitmeye başladı. Romalı siyaset adamları bu hali bereket taşına atıf ve isnat ederek, ilâhların da Romalılarla beraber olduklarını propaganda ederek halkın maneviyatını yükselttiler. Afrikalı Sipyon savaş sahnesini İtalya'dan Afrika'ya intikal ettirdi. Kartacahlar yenildiler.
- 6. Mekke'deki Kabe'de bulunan Hacer-i Esved (Kara Taş), bir meteordur.
7. Taş, toprağa yarı gömülmüş haliyle, daha doğrusu, toprağın içinden dışarı taşmış haliyle de üreme kültürüne giren bir semboldür.

8. Delikli taş, "Matrice Divine" yani "İlahenin döl yatağı" dır. Süt çocuklarını delikli taştan geçirme âdeti vardır. Bu, koca-karı geleneğidir.

11. KOCA - KARI

1. Koca-Karı; Büyük Ana, ilâhların Anası, ilâh anası demektir.
2. Orta-doğu, Koca-Analar ülkesidir: Anadolu'da Cybele Ana: bakiredir, babasız oğlu hem de âşığı Attis'dir.

Babil ülkesinin Koca-Anası: Iştar Ana. Bakiredir. Babasız doğan oğlunun adı Tammuz (bizim temmuz adı ile damızlık kelimesi bu sözden kalmıştır) dur.

Mısır ülkesinin Koca-Anası Isis Ana'dır. Bakiredir. Babasız doğan oğlunun aynı zamanda sevgilisinin adı Osiris'tir.

Batı Anadolu ve Güney - Anadolu bölgesinin Koca-Anası Artemis'tir. Bakire'dir. Babasız oğlu aynı zamanda sevgilisinin adı Adonis'tir.

Gene Batı Anadolu'da Artemis Ana da bakiredir. Cybele'in yerine geçmiş bir Koca - Ana'dır.

Hazreti İsa'nın havarileri, Hristiyan dinini yaymak için Mısır, Irak, Suriye, Anadolu, italya gibi Koca - Analar ülkelerine, bereket ve üreme ayinleri yapılan diyarlara giderek yeni dini bu diyarlarda yaydılar. Aziz Joannes de Efes'e geldi. İsa Peygamberin anası Hazreti Meryem de Efes'e şeref verdi. Hazreti Meryem de Koca - Ana'dır. Bakiredir. Oğlu İsa babasıdır. Adına Meryem Ana denir.

Koca-Analar Ay analarıdır. Bereket mabude-leridir. Hristiyanlar Meryem Ana'ya "Notre Lune", yani "Bizim Ay" derler.

"Koca-karı", üreme ilaheleri olan Büyük ilaheler'in sembolüdür: üreme ve feyiz mevsimi olan ilkbaharda, kırlarda "hudayı-nabit" yetişen otlardan koca karı ilâcı yapar. Kızlara eş bulur.

12. ŞİFALI OTLAR

1. Menşei Sümer ülkesidir. Sumerlerin Nuh'u Umnipiştum'un, yeraltının ötesinde, ölüm der-
yasının ortasında, ebedî hayat adasında Gıl-
gamiş'a verdiği, Gılgamış yeryüzüne çıkınca
bir kaynaktan su içerken yılanı kaptırdığı
ebedî gençlik otunun sembolüdür.
2. Ebegümece, Meryemanaeli, gülhatmi, ada-
motu, güzelavratotu, çiçek, mersin, hayıt,
kekik, buhur, çörekotu, sarmısak, susam, ve
ötekiler gökteki ayın yeryüzündeki timsalleri
olan Ay Analarının veya Koca-Anaların, İlâh
analarının, Büyük İlahelerin "ocağını tüt-
türen", onlardan "el almış olan" koca - karı-
ların kullandıkları şeylerdir.

13. YÜZÜK (ALYANS)

1. Üreme kültü ile ilgilidir.
2. Delik taşın sembolüdür.
3. Daire şekliyle tam bir hayatıyet ifade eder.
4. Ayın halesini temsil eder.
5. Bilezik, kolye gibi şeyler de aynı düşüncüyü
ifade eden timsallerdir.

14. BAL

1. Üreme kültü ile ilgili ebedî hayat sembolüdür.
2. Cyhele, Artemis, Demeter, Aphrodite gibi Ay ilaheleri, doğurganlık ve üreme mabudelerinin ilkbahar, ve sonbaharda dünyayı bezedikleri taze, körpe, hayat dolu otlardan ve çiçeklerden toplanmıştır.
3. Hiç bozulmadığı için de ebedî hayat sembolüdür.
4. Kocakarı ilâçlarında kullanılması bundadır.

15. BALARISI

1. Üreme mabudelerine, bunlar arasından özellikle Artemis'e "bey arı, arı beyi, dişi arı beyi" dediğimiz "kraliçe" adı verilir.
2. Sibel, Artemis, Afrodite tapmaklarında mister ayinlerine katılan rahiplere "erkek arı" denir.
3. Rahibelere «dişi arı» adı verilir.

16. YILAN

1. Merkez düşüncesini verir.
2. Kuyruğunu ağzına almış haliyle tam bir daire, bu sebepten tam bir hayat ve hareket sembolüdür.
3. Helezonî hareketiyle aynı düşüncelerin timsalidir.
4. Yeraltında, karanlıklar âleminde ebedî hayat ve gençlik bitkisine dokunarak yeniden hayat bulmuştur.

5. Cennette, ebedî hayat sembolü olan elmayı ilk kadına vererek ona doğurganlık, analık, yani hayat vericilik vasfı bahsetmiştir. "Havva" sözü, "hayat verici" demektir.
6. Uzun aylar yeraltında, karanlıklar ülkesinde uyuduktan veya öldükten sonra ilkbaharda yeryüzüne çıkar. Gömlek değiştirir: kav değiştirir. Bu halleri ve hareketleriyle ölüp yeniden dirilme düşüncesini temsil eder.
7. Birbirlerine dolaşmış halleriyle üreme sembolüdür.
8. iki yılanın bellerinden düğümlenip birbirlerini yutmaya çalıştıklarını gösteren hareket Hermes'in alâmetidir. Ticaret sembolüdür.
9. Düzgün bir halka şeklinde çöreklenmiş haliyle derisindeki halkalarla, hep açık duran gözünün meydana getirdiği halka ile, gözünün içindeki halkalarla büyüleyici teshir edici halleri vardır. Kocakarılar, güzel avratotu ile evlenme çağındaki genç kızların göz bebeklerini büyüterek "elâ gözlü dilber" haline getirmeleri, onları «Sehhar» «cazip» «büyüleyen kadın» vasfına sahip etmeleri yılanla ilgilidir.

17. BOĞA

1. Menşei Sümer ülkesidir.
2. Gılgamış ile arkadaşı Enkidu, gökten inen «ilâhî boğayı» öldürmüşlerdir. Üreme mabudesi» Iştar, Gılgamış'ın cesaretine ve gücüne, kuvvetine hayran kalmış, kendisine teslim olmak stemiştir. Fakat Gılgamış kabul etmemiştir.
3. Boğa, üreme ve çoğalma kültünün sembolüdür.

4. Şekliyle gökteki Boğa burcunu temsil eder.
5. Böğürmesiyle gök gürlemesini sembolize eder.
6. Damızlık olarak kullanılması, cinsel Tammuz ayinlerinden kalmadır.
7. Artemiş şenliklerine boğa güreşi ile başlarlardı.
8. Toropolium ayininde genç ve seçkin bir boğayı boğazlarlar, rahip olacak genç ve seçkin aday boğanın sıcak kanına girer, boğanın kuvvetini, dölleme hasletini alırdı.

18. İNEK

1. Ay kültüne bağlıdır.
2. Gökteki hilâl şeklindeki ayın, Ay Anaları olan doğurganlık ve bereket mabudelerinin timsalidir.
3. Boynuzları gökteki ayı temsil eder.
4. Hintliler ve Yunanlılarca kutsaldır.
- ^ Çok ilâhlı pagan dinine sâlik olan Yunanlılar Meryem Ana'nın Hazreti İsa'yı dünyaya getirdiği yerde ille bir inek bulundurmak, Meryem Ananın, eski, doğurganlık mabudeleri gibi bir Ay Anası, velûdiyet mabudesi olduğunu göstermek ve yeni kutsal Hıristiyanlık dini ile kendi cinsel şirk dinleri arasında bir duygu bağı kurmak gayretine düşmüşlerdir.

19. MİDYE - İSTİRİDYE KABUĞU

1. Ay kültü ile ilgilidir.
2. Kadın üreme organını, dolayısıyla doğurganlık mabudelerini temsil eder.
3. Aphrodite'in bir midye kabuğundan "inci gibi bir kız" şeklinde, "köpük gibi bembeyaz"

teniyle doğduğu hikâyesi yayılmıştır. Antalya'nın Side müzesinde bu **doğuşun** tasviri vardır.

20. KÖPEK

1. Cehennem kapısının bekçisidir.
2. Ashab-ı Kehf (**Yedi Uyurlar**) in mağarasını bekler.

21. BAYKUŞ

1. Halkalı koca gözleriyle **serçe** gibi kuşları ve avlarını teshir eder, **avlar**.
2. kafasının iriliği, ağır ve temkinli hareketi, hep bakan gözlen ile Zeus'u temsil eder.
3. Koca kafası, avun kapıdaki mahareti, yani gösterdiği akıl, hüner ve marifet ile Zeus'un koca kafasından doğmuş olan kızı Athena'yı temsil eder.
4. Karanlığı delici ışık saçan gözüyle ve ıssızlığı delen sesiyle göktaşını temsil eder.

22. KARTAL

1. Güneşi, **ışığı**, ışıklı göğü, ışıklı gökler ilâhı Zeus'u temsil eder.
2. Yüksek ve yalçın dağların zirvelerinde çok yükseklerde, göğe en yakın yerlerde yaşayışı ve uçuşuyla "ilâhî", kutsal sayılır.
3. Hızı ve kapıcılığı ile yıldırımını temsil eder.
4. Çok yaşaması ile payidarlığın sembolüdür.
5. Zeus'un kuvvet, kudret, ihtişam, hikmet, yücelik sahibi bu ilâhlar lâhının vârisi olan kralların hükümlerlik sembolüdür.

23. YABAN DOMUZU

1. Ay kültüne bağlıdır.
2. Üreme halinden dolayı doğurganlık mabudelerinin timsalidir.
3. Küçük birer fil dişini andıran, yan yana getirildiklerinde gökteki hilâli andıran azı dişleriyle velûdiyet sembolüdür.

24. TAPINAK

1. Dağı temsil eder.
2. Menşei Babil ülkesidir: zikkurat adı verilen tapınaklardır.
3. Merdivenli piramit biçimindedir.
4. Piramidin zirvesi en yüksek dağ zirvesine tekabül eder.
5. Hıristiyan ve Müslüman mabetlerindeki çan kulesi, minare gibi sivrilikler, zirveyi, semanın en yüksek noktasına alâmettir.

25. SAYILAR

1. Bir sayısı: Vahdet sembolüdür.
2. İki sayısı eşliği ifade eder: yerle gök, kadınla erkek, ayla güneş, gece ile gündüz, hayırla şer, bu dünya ile öbür dünya gibi.
3. Üç sayısı: teslis ifade eder.
4. Dört sayısı: merkeziyet sembolüdür: kare. küp, dört cihet gibi.
5. Beş sayısı: Merkeziyet düşüncesinin sembolüdür. Dört cihet, bir merkez anlam na gelir. Merkez, baştır. Eldeki "baş parmak", baş olan parmaktır, Kutsal 60 sayısının on ikide biridir.

6. Altı sayısı: 60 sayısının onda biridir. Menşei Sümer ülkesidir. 60 sayısı tam sayıdır, kutsal sayıdır. "Allah dünyayı 6 günde yaratmıştır" inancı Babil ülkesinden yayılmıştır, insanın vücudunda 6 hayat noktası vardır.
7. Yedi sayısı: Ülker yıldız kümesindeki yıldızların sayısıdır. 6 kutsal sayısının bir fazlasıdır: faziletli, uğurlu bir sayıdır. Tek sayılardandır. Ashab-ı Kehf (Yedi Uyurlar) m sayısı yedidir. Gökler yedi kattır. Yedi büyük gezegen vardır.
8. Sekiz sayısı: Sümer ülkesinden Mısır'a ve Hitit ülkesine, oralardan Anadolu'ya geçen bir medenî kültür geleneğine göre ilimlerin sayısı sekizdir. Bu bilimlerin başında "theos" (ilâh ilmi) olduğu için sekiz sayısı kutsal sayılardandır. Kutsal yapılar (tapınak, mabet, türbe gibi); yarı kutsal yapılar (hamam, han gibi) dört köşeli, altı köşeli, sekiz köşeü, on iki köşeli yapılır.
9. Dokuz sayısı: teklidir. Kutsal sayıdan bir fazladır: faziletli bir sayıdır.
10. Beşin iki mislidir: On parmağa, bütünlüğe alâmettir.
12. On iki sayısı: kutsal 60 sayısının altıda biridir. Yılda on iki ay vardır. Bir düzüne on iki adettir.
14. On dört sayısı: Gökteki ayın en dolgun, en olgun zamanından bir gün evvele, **bulûğ** çağına, gençliğe ve tazeliğe delâlet eder.
- 15..On beş sayısı: kutsal 60 sayısının dörtte biridir. Otuz günün yarısıdır. Gökteki ayın en olgun, en dolgun zamanı, cesaretin, baba oluş halinin sembolüdür.

20. Yirmi sayısı: kutsal 60 sayısının üçte biridir.
30. Otuz sayısı: kutsal 60 rakamının yarısıdır.
Bir aydaki günlerin sayısını ifade eder. Bir neslin yerine yeni bir neslin gelişini müjdelir.
40. Kırk sayısı: kutsal 60 sayısının üçte ikisidir.
Karantinal, kırk gün demektir. Lohusalık kırk gün sürer. Kırk atlı, kırk harami tabirleri kutsal kudreti ve kuvveti ifade eder.
50. Elli sayısı: 50 başlı devleri temsil eder. Yüz yılın (bir aşırın) yarısıdır.
100. Yüz sayısı: bir asın, yüz yılı temsil eder.
1000. Bin sayısı: çokluk, bolluk, genişlik, azamet ifadesidir.

26. S U

1. Ay kültüne bağlıdır.
2. Hayat sembolüdür.
3. Üreme, doğurganlık, feyiz, bereket alâmetidir.
4. Yokken var oluşu, varken yok oluşu, şekilden şekle girmesi halleriyle helezon düşüncesinin, çember ve daire düşüncesinin sembolüdür.
5. Dört unsur hiyerarşisinde uzun devirler boyunca birinci mertebeyi almıştır.
6. Temizlik, paklık, maddi ve manevi masumiyet timsalidir.

27. HAVA

1. Tabiat hâdiselerini (atmosferik hâdiseleri), Zeus'u temsil eder.
2. Menşei Babil ülkesidir.
3. Peygamber Sultan Süleyman'ın tahtı havada gezerdi.
4. Kanatlı atlar, kanatlı boğalar, kanatlı periler, kanatlı oklar hep kuvvet, kudret ifade eder.

FRANSIZ BİLİM SERİSİ

Henri de Châtelier	Tecrübi İlimlerde Metoda Dair	<i>Avni Yakahoğlu</i>	275
Jean Perrin	İlim ve Ümit	<i>Avni Yakahoğlu</i>	700
Prof. L. Rosenfeld	Atom Çekirdeği	<i>Prof. Celâl Saraç</i>	500
Louis de Broglie	Madde ve Işık	<i>Nusret Kürkcüoğlu</i>	650

AMERİKAN — İNGİLİZ BİLİM SERİSİ

Bertrand Russell	Terbiyeye Dair	<i>Hamit Dereli</i>	500
E. N. Da C. Andrade	Sir Isaac Newton, Hayatı ve Eserleri	<i>Avni Yakahoğlu</i>	250
Spencer Jones	Başka Dünyalarda Hayat	<i>Avni Yakahoğlu</i>	470
Paul de Kruif	Mikrop Avcıları	<i>Mithat Eng</i>	810

MACAR BİLİM SERİSİ

Gy. Nemeth	J. Thury	<i>Ziya Tugal</i>	70
------------	----------	-------------------	----

RUS BİLİM SERİSİ

W. Radloff	Sibirya'dan I*	<i>Ahmet Timur</i>	340
W. Radloff	Sibirya'dan I**	<i>Ahmet Timur</i>	500
W. Radloff	Sibirya'dan II*	<i>Ahmet Timur</i>	500
W. Radloff	Sibirya'dan II**	<i>Ahmet Timur</i>	430

ALMAN BİLİM SERİSİ

C. W. Ceram	Tanrılar, Mezarlar, Bilginler	<i>Hayrullah Örs</i>	1250
-------------	-------------------------------	----------------------	------

Bu eserler Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarıyla
bütün kitapçılarda satılmaktadır.

№ 3987

F. 400 kuruş

SATIŞ VE DAĞITIM YERİ: İstanbul'da Devlet Kitapları
Müdürlüğü ve illerde Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları